

Naš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poktni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

LETO XV./STEVILKA 3

CELOVEC, DNE 17. JANUARJA 1963

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

CENA 2.— ŠILINGA

Boj za zunanje ministertvo

Dva meseca sta že minula, odkar so bile v Avstriji državnozbornske volitve. Še vedno pa se večinskima strankama ni posrečilo, zediniti se glede nove vlade. To predvsem zaradi tega ne, ker socialisti niso pripravljeni, se odpovedati zunanjemu ministertvu, ki ga je vodil doslej dr. Bruno Kreisky. Avstrijska ljudska stranka je med volilno borbo napadala močno zunanjo politiko dr. Kreiskega, posebno v zvezi z vprašanji evropske integracije (združitve). Zahtevala je jasen politični koncept ter zunanjo politiko, ki bo v vsakem oziru v skladu z nevtralnostjo Avstrije. Zato je bilo po izidu volitev, pri katerih je dobila Avstrijska ljudska stranka 81, socialisti pa 76 mandatorov, pričakovati, da bo zahtevala Ljudska stranka zunanje ministertvo zase.

Ministertvo za zunanje zadeve je brezdvomno eno najpomembnejših v vsaki državi. To velja še prav posebno za Avstrijo, ki se je to državno pogodbo izrekla za status nevtralne države. Oči podpisnic državne pogodbe so stalno obrnjene nanjo, torej ni vseeno, kakšen je odnos Avstrije do teh držav in kakšna je njena zunanja politika. Obliče, ali stremi za tesnejšim sodelovanjem z zapadom ali z vzhodom, kar pride do izraza tudi v njeni gospodarski politiki, kot smo to videli v zadevah EFTA in EWG. Ob njih je prišlo do najostrejših medsebojnih napadov med predstavniki Avstrijske ljudske stranke in socialisti, ki so bili prvotno proti gospodarskemu sodelovanju z EWG državami. Od te strani je bilo slišati, da takšno sodelovanje ni v skladu z nevtralnostjo Avstrije. Zato so zagovarjali vstop v EFTO, organizacijo članic nordijskih držav, Anglije in Švice. Toda ko je Anglija videla, da utegne spričo nastajajočega evropskega tržišča ostati zunaj, EFTA pa ni dala rezultatov, ki si jih je ona obetala, je spremenila stališče in se že poldrugo leto pogaja za vstop v EWG. Tudi Avstriji ni prinesla EFTA nobenih prednosti, njen poizkus sodelovanja v »Skupnem evropskem tržišču« (EWG) pa je danes veliko težavnejši kot pred leti, ko so Francija, Zapadna Nemčija, Italija, Belgija, Nizozemska in Luksemburg pristop Avstrije celo same želele. Preveč v dobrem spominu so še med drugim izjave, ki so jih podajali vodilni vladni predstavniki iz vrst socialistične stranke ravno v zvezi z nevtralnostjo Avstrije in njenim vstopom v EWG.

Že samo na vprašanjih evropske integracije torej je razvidno, kakšne važnosti je zasedba zunanega ministertva. Zaradi nedoslednosti in neuspehov Kreiskyjeve politike v vprašanjih integracije skuša sedaj Avstrijska ljudska stranka doseči v tem območju spremembo. Ker se socialisti nočejo odpovedati dr. Kreiskemu kot zunanjemu ministru, so ponudili Avstrijski ljudski stranki ministertvo za vprašanja integracije, ki bi ga bilo treba šele na novo ustanoviti. Predstavniki OeVP so predlog socialistov odklonili ter smatrajo ponudbo kot pesek v oči, ker bi minister za integracijo bil pri vseh tozadnjih odločitvah končno vendar odvisen od zunanjega ministra. Vsi uradni stiki Avstrije z inozemstvom in mednarodnimi ustanovami gredo pač vendar preko zunanjega ministertva. Vrh tega si tako majhna država, kot je Avstrija, že zgolj iz finančnih razlogov ne more privoščiti ustanovitve še enega ministertva, ki mu ne bi bil dodeljen nov delokrog, ampak bi dejansko vršil le agende zunanjega ministertva.

Za obstoj kakke države so v zunanji politiki velikega pomena izvršene ali zamujene odločitve. Da ima pri tem glavno besedo in največjo odgovornost zunanje ministertvo, je jasno. Vlada in parlament potre-

De Gaulle udari po Angliji in ZDA

Francoski državni predsednik De Gaulle je začetkom tega tedna zadal zahodnim zaveznikiškim državam hud udarec. Na napeto pričakovani tiskovni konferenci je kratkoma odklonil pogoje Anglije za pristop k EGS in s tem najbrž preprečil njen bližajoči se pristop. De Gaulle je zavrnil tudi Kennedyjev načrt za evropsko atomsko vojsko.

Zakaj je Francija proti pristopu Anglije k EGS

K vprašanju pristopa k EGS je De Gaulle pripomnil, da Francija ne more sprejeti pogojev Anglije za pristop. »Anglija je zaprosila EGS za sprejem, vendar pod angleškimi pogoji. Velika Britanija je država, ki je po morju in po Commonwealthu povezana z daljnimi različnimi deželami. Celoten značaj in struktura Velike Britanije sta docela različna od celinskih držav«, je dejal De Gaulle.

Včasih se je zdelo, da hoče Anglija ob vstopu k EGS to svojo strukturo spremeniti, da bi tako bilo mogoče sprejeti vse pogoje, ki jih priznajo tudi ostale članice EGS.

»Zdaj pa je vprašanje, če je Velika Britanija v stanju, da opusti vse vezi z Commonwealthom ter zaščito svojega poljedelstva in se reši vezi z EFTA-državami (med njimi je tudi Avstrija). Zdaj je na Angliji, na na to odgovoriti«, je zaklical De Gaulle.

V luči najnovejših pogajanj

Ta teden so se začela zopet pogajanja držav EGS z Anglijo. Prvi dan so izpolnili samo z otvoritvenimi govori. Že ob svojem vstopu k EGS sta Holandija in Belgija izjavili, da mora za njima takoj pristopiti Anglija. Pogajanja so se stalno zavlačevala; tako je raslo vedno bolj tudi vznemirjenje obeh omenjenih držav. Kajti njuno gospodarstvo sloni napol na EGS in napol na Veliki Britaniji.

V političnih krogih so mnenja, da bo Anglija šla do skrajnosti možnega, da bi dosegla sprejem v EGS. Pred vsem bo Anglija morala izžopati vse možnosti pogajanj, da se bo tako mogla upravičiti pred ZDA. ZDA so pogosto izjavile, da je pristop Anglije k tej skupnosti za vso Evropo neobhodno potreben.

De Gaulle pa je dal odločno razumeti, da mu tudi ob največji angleški pripravljenosti za pogajanja ne leži na tem, da postane Anglija polnopravna članica. »EGS z enajstimi ali trinajstimi ali osemnajstimi državami-članicami ne bo več to, kar je EGS šestih«, je rekel De Gaulle. Tako druženje bi slednjič izteklo v »kolosalno atlantsko družbo, ki je odvisna od ZDA, ker bi jo slednje kontrolirale«.

Seveda je možno, da se bo Anglija nekega dne dovolj spremenila, da se bo mogla naravnost vključiti. V takem slučaju bodo šesti radovoljno odprli vrata, in Francija ne bo več nasprotovale, je menil De Gaulle.

De Gaulle zavrnil ameriško ponudbo raket

Na že omenjeni tiskovni konferenci se je De Gaulle ostro obregnil tudi ob ZDA. Pred več sto novinarji je izjavil, da je ameriška ponudba raket »Polaris« za Francijo nesmiselna. Francija ne razpolaga z zadost-

ditja le to, kar zunanje ministertvo poroča ali predlaga. Za zunanjo politiko odgovarja torej pred parlamentom samo zunanji minister. Že samo to dejstvo dokazuje, za kakšne dalekosežne odločitve gre pri zasedbi zunanjega ministertva in da bi morala zasedati neglede na težave, ki bi pri pogajanjih še nastale, v interesu Avstrije to mesto ena najsposobnejših političnih osebnosti.

nim številom podmornic ne s potrebnimi atomskimi napravami za »Polaris«. Če bo Francija nekoč razvila lastne podmornice in lastne atomske naprave, bo najbrž imela tudi lastne rakete.

De Gaulle je poudaril: »Nihče ne sme misliti, da moremo podpisati bahamske sporazume (med Kennedyjem in Mac Millanom, ki sta razpravljala o raketah »Polaris«). Ponavljam, da misli Francija na lastno državno obrambo, kajti te pravice moče zgubiti. Za njo veljajo drugi predpogoji kakor za Anglijo. Anglija lahko potrdi ameriške rakete »Polaris«, kajti s tem bo deležna tudi podpore pri gradnji podmornic. Saj je Anglija že vedno zavzemala privilegirano stališče pri ZDA. Francija za kaj takega nikoli ni zaprosila.

Kennedyjeva poslanica kongresu

Previdni optimizem glede sedanjega mednarodnega položaja

Predsednik ZDA je v svojem govoru na ameriško ljudstvo svatil pred tem, da bi kdo mislil, da je svetovni mir končno zasi-guran. »Odmor še dolgo ni zagotovilo za nadaljnji miren razvoj«, je rekel Kennedy. Kot veliko upanje za svobodni svet je ameriški predsednik imenoval atlantski zvezni sistem, dežele v razvoju, nova kitajsko-sovjetska nesoglasja in vse napore za ohranitev svetovnega miru.

V svojem zunanje-političnem poročilu je predsednik poudaril, da nasprotja med Moskvo in Kitajsko ne pomenijo zloma, treba je previdno oceniti položaj. Doslej še ni mogel videti razlik med cilji Sovjetov in Kitajcev, pač pa v metodah. Pristavil je še: »Če bo Sovjetska zveza dosedanja stremjenja potrdila na poti miru, potem naj ve, da bodo vsa svobodna ljudstva soglašala z njo«.

»Dokler pa svobodni svet ne more razviti zanesljivega sistema mednarodne varnosti za vse svobodne narode, svobodnim narodom ne ostaja drugega kot da so stalno pripravljeni z orožjem«, je rekel Kennedy.

Nasprotniki ZDA stojijo pred izbiro: »Če hočejo tekmo«, je izjavil predsednik, »potem naj jo imajo. Če pa bodo spoznali,

Proti evropski atomski vojski

De Gaulle se je jasno izrazil proti evropski atomski vojski z večnarodnim nadzorstvom. Po bahamskih sporazumih bo Velika Britanija podredila svojo atomsko orožje NATO. ZDA bodo podredile samo del svoje atomske vojske NATO, večji del bo ostal pod kontrolo ameriškega predsednika.

V današnjih okoliščinah ni mogoče reči, če kdaj in v kakšnem obsegu bo ameriško atomsko orožje koristilo in branilo Evropo. »Sovjeti razpolagajo z dovolj močno atomsko vojsko, da postavljajo eksistenco ZDA na tehnico«, je dejal De Gaulle. »To je novo in gigantsko dejstvo«. Tako je postala obramba Evrope za ZDA sekundarna.

De Gaulle se je ognil vsakemu odgovoru na vprašanje, če naj ima tudi Zahodna Nemčija lastno atomsko orožje. Zvezni republiki je po mednarodni pogodbi (Deutschlandvertrag 1952) z zahodnimi silami prepovedano izdelovati atomsko orožje ali ga imeti. »Sklenili smo svojo lastno politiko«, je rekel De Gaulle, »in jaz ne morem govoriti za drugo državo. Na Nemčiji leži, da odloči o tem, kar hoče«.

da njihova stremjenja ne vodijo do nabe-nega uspeha, in če bodo pripravljeni, da usmerijo svoje moči — kakor mi — velikim, še ne rešenim vprašanjem naših narodov, potem bo mogoče jasno govoriti o Berlinu, o stabilnosti v južnovzhodni Aziji, o zaključku poizkusov z atomskim orožjem, o novih garancijah proti nenadnim in slučajnim ofenzivnim dejanjem in slednjič o splošni in širokogrudni razorožitvi«.

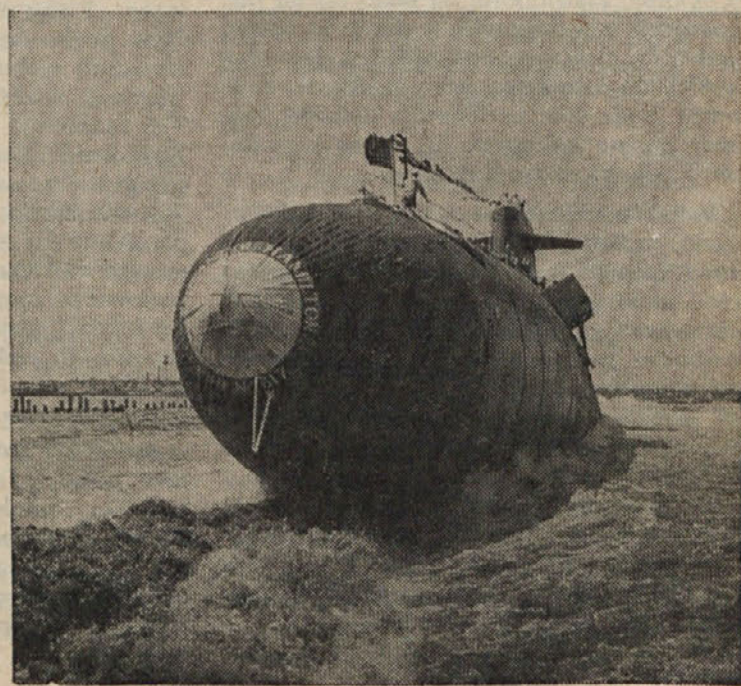
Kennedy je zavzel stališče tudi nasproti krizi v zahodnih zaveznikiških državah. »Prav dobro vemo, da rovarijo pod prijaznim nebom močni viharji, toda danes so se viharji, ki prinašajo spremembe, razživel kot nikoli prej — in to v komunističnem in tudi v našem svetu«.

Z ozirom na dežele v razvoju je Kennedy pripomnil, da bo treba pomoč drugim deželam še pomnožiti.

Notranje-politično je Kennedy naznanil, da bo v teku prihodnjih treh let priporočil znižanje davkov v višini deset milijard dolarjev; vendar hočejo že letos znižati davke v višini šest milijard dolarjev.

To ogromno znižanje davkov je Kennedy že dolgo načrtoval, vendar je vedno naletel na odpor pri kongresu.

Ameriška podmornica na atomski pogon »Alexander Hamilton« je splavala v Grotonu. Ladja je zgrajena za izstrelitev dalje razvitih raket tipa A-3 »Polaris« in jo bodo v najkrajšem času postavili v službo. »Alexander Hamilton« je še posebno opremljena za določanje lege navigacijskih satelitov.

Politični teden

Po svetu . . .

NOVO OBDOBJE MED SZ IN ZDA

Namestnik sovjetskega zunanjega ministra Vasilij Kuznjecov je imel te dni v Washingtonu več razgovorov z ameriškimi voditelji. Najprej se je sestel s predsednikom Kennedyjem, zatem z državnim tajnikom Deanom Ruskom in končno z ravnateljem agencije ameriške vlade za nadzorstvo nad oboroževanjem in za razoroževanje Fosterom. Po mnenju političnih opazovalcev skušata ZDA in SZ ustvariti vtis, da se je ozračje v odnosih med obema velesilama precej izboljšalo in da so obnovljeni neposredni stiki, ki so bili pretrgani zaradi napetosti na karibskem področju. Razen tega so se ZDA in SZ sporazumele, da se delo razorožitvene konference v Ženevi, ki bi se moralo nadaljevati 15. t. m., odloži na 12. februar, zato da bodo prizadete vlade imele možnost boljše priprave.

Razen tega se mnogo govori o možnosti novih pogajanj o Berlinu. S tem v zvezi je predstavnik ameriške vlade izjavil, da je ameriški cilj sicer še vedno združitev Nemčije, toda sedaj tak sporazum ni mogoč. Zaradi tega so ZDA pripravljene iskati začasen sporazum, ki bi vseboval jamstva za zahodne pravice v Berlinu.

ČOMBE

V Kongu se stvari naglo razpletajo, vendar pa ni moč še reči, da se bo stanje kaj kmalu normaliziralo. To pa predvsem zaradi tega, ker je U Tantu pri svoji akciji prisiljen iz dneva v dan iskati izhoda iz težav, ki mu jih pripravlja ne le Čombe, temveč tudi zahodne velesile, predvsem Anglija in Belgija, ki branita Čombeja in ves njegov aparat v Katangi, in tudi ZDA, ki pravijo, da mora Čombe imeti važno vlogo v Kongu. Čombe je grozil, da bo začel požigati deželo in dal uničiti številne industrijske in druge objekte. Njegovi žandarji so porušili številne mostove in mnogo elektrarn. Ker je še dalje pozival na uničevanje in hujškal proti OZN, je tajnik OZN dal ukaz poveljstvu v Elisabethvillu, naj poskrbi, da se Čombeju prepreči izvajanje njegovega zločinskega načrta. Poveljstvo je odredilo za Čombeja hišni zapor, ki se je medtem vrnil pod zaščito Anglije in Belgije v Elisabethville. Toda Anglija in Belgija sta dvignili velik hrup in protestirali pri U Tantu. Belgijski in angleški konzul sta Čombeja prepričala, da je izjavil, da ne bo izvajal svojega načrta o požigani deželi in da bo sodeloval z OZN. Čombe je celo ponudil, da potuje pred četami OZN v Mokambo in Sakania. Poveljstvo OZN je zaradi tega ukinilo hišni zapor, in v četrtek zjutraj je Čombe odpotoval proti Mokambu, za njim je šla vojaška kolona OZN. Spotoma se je Čombe ustavljaj in prepri-

čeval svoje žandarje, naj ne ovirajo napredovanja OZN. V Mokambu se je Čombe posvetoval s svojimi ministri in vojaškimi voditelji in se je nato vrnil v Elisabethville.

V New Yorku je skupina 32 afriških držav sporočila U Tantu glede njegovega kongoškega načrta soglasno podporo.

ODNOSI SZ S KITAJSKO

V ponedeljek se je začel v vzhodnem Berlinu kongres vzhodnonemške komunistične stranke, za katerega vlada veliko zanimanje. Vztrajno se govori, da bodo na tem zasedanju verjetno padli kaki novi predlogi glede Berlina. Razen tega pa bodo na kongresu verjetno obravnavali ideološki spor med SZ in Kitajsko.

Hruščev je prišel prejšnji teden nepričakovano v Varšavo, kjer je imel dolga posvetovanja z Gomulko.

Medtem pa se polemika med Moskvo in Pekinom vedno bolj zaostruje. Pri tem se množijo članki in glasilih drugih komunističnih strank, ki poveljini podpirajo stališče Hruščeva. Velik odmev je imel članek, ki ga je prejšnji teden objavila moskovska »Pravda«, in ki ga je ponatisnil tisk vseh vzhodnoevropskih držav.

Članek ima naslov »Okrepimo enotnost komunističnega gibanja v imenu zmage miru in socializma«. List v članku najostreje kritizira pozicije dogmatikov v sodobnem mednarodnem komunističnem gibanju in poziva, da je treba odpraviti nesoglasja s kolektivnim proučevanjem spornih vprašanj, z namenom, da bi okrepili enotnost komunističnega gibanja. — Kongresa se bosta udeležila tudi Hruščev in Gomulka. Delegacijo kitajske komunistične stranke bo vodil Vu Hsju Cuan, ki je bil že na kongresih komunističnih partij Bolgarije, Madžarske in Česke.

POTOVANJA ITALIJANSKIH DRŽAVNIKOV V TUJINO

Ministrski predsednik Fanfani je 16. januarja odpotoval na obisk k predsedniku

ameriških držav Kennedyju. Sestel se je tudi z zunanjim ministrom Ruskom in državnim tajnikom Mac Namarom. Spremlja ga državni podtajnik za zunanje zadeve E. Martino. Na sestankih bodo govorili zlasti o jedrskem »strašilu« (raketi) pa tudi o Evropski gospodarski skupnosti; pri tem se bodo dotaknili tudi vprašanja pristopa Velike Britanije k EGS. V Bruslju bodo obnovili pogajanja za pristop Velike Britanije k EGS še te dni. Še prej odpotuje v Bonn italijanski zunanji minister Piccioni.

MED RIMOM IN BONNOM

Dopisniki italijanskih listov iz Bonna, glavnega mesta Zahodne Nemčije, poročajo, da se v vzhodnonemških krogih močno zanimajo za obisk italijanskega zunanjega ministra Piccionija zlasti glede na glasove, da se nameravata London in Rim bolj zblizati. Tako naj bi bila Rim in London odgovorila na sodelovanje med Francijo in Zahodno Nemčijo. Na dnevnem redu bo tudi vprašanje jedrskega orožja. Na dvoma, da zanimajo Italijo tudi odnosi med Zahodno Nemčijo in Francijo v zvezi z napovedanim obiskom nemškega kanclerja Adenauerja (predsedniku de Gaulleu. Adenauer odpotuje v Pariz 20. januarja.

ANGLEŠKI OBISK V RIMU

Dne 1. februarja prispe v Rim angleški ministrski predsednik Mac Millan. Njegov prihod ni v zvezi — tako zatrjujejo v vladnih krogih — z zamisljo, da bi se ustanovila nekakšna zunanjepolitična os Rim-London; nekaj podobnega je namreč nameraval doseči, tako pripovedujejo, minister za proračun republikanec La Malfa. Ta os naj bi bila nekaka protiutež proti osi Pariz-Bonn. Pred dobrim letom je obiskal London predsednik Fanfani. Na dnevnem redu posvetovanj med bivanjem Mac Millana v Rimu so razna vprašanja, ki zadevajo obe državi, med tem tudi vprašanje vstopa Velike Britanije v Evropsko gospodarsko skupnost. Razpravljali bodo tudi o odnosih med državami Atlantske zveze (NATO) in še posebno o jedrski sili, s katero naj bi razpolagale države NATO.

. . . in pri nas v Avstriji

OKOLI ZUNANJEGA MINISTRSTVA

Med dolgotrajno razpravo ob mučnem sestavljanju nove vlade so socialisti predlagali, naj bi se ustvarilo integracijsko ministrstvo, kar pa je zastopnik OeVP dr. Withalm odločno odklonil. In to ne samo iz vzrokov varčevanja, temveč bolj iz stvarnih razlogov. Avstrija je majhna dežela, njene zunanjepolitične možnosti so torej omejene. Integracijski minister bi na mednarodni ravni zgubil na ugledu.

Avstrijska ljudska stranka je takoj po volitvah izjavila, da zunanjeminiistrskega

mesta ne bo več ponudila SPOe. Po volitvah leta 1959 je OeVP to ministrstvo odstopila socialistom, po jasnem izidu zadnjih volitev pa zahteva to mesto zopet zase.

SAMO DRŽATI SE BESED

Če bi se socialisti držali lastnih besed iz leta 1959, bi že dolgo imeli vlado, je izjavil minister Schleinzner. Da se povrne zunanje ministrstvo zopet v roke OeVP, je posebna želja in zahteva kmetov. Kakor je izjavil minister Schleinzner se bodo v Rimu začela pogajanja o premoženjskopравnih vprašanjih, ki bodo za koroška obmejna kmetijstva posebne važnosti. Avstriji leži na dobri in končni ureditvi tega vprašanja. Pravtako bo kmetijsko ministrstvo skrbelo za razširitev izvoza živine v Nemčijo. Na programu je že vrsta drugih vprašanj in nalog, ki jih je Ljudska stranka že začela izvajati v prid kmetov. Vendar bo mogoče doseči uspeh samo v slogi in enotnosti kmetijstva. »Bauernbund« je izdal poziv vsem kmetom, naj se združijo in naj s skupnimi močmi vplivajo na izide in odločitve teh dni. Kajti tudi v bodoče se bo o kmetijskih vprašanjih odločalo na politični ravni.

NE OSEBE, TEMVEČ DELO

Pretekli terek so se ponovno vršila pogajanja za sestavo nove vlade. Zdi se, da gre socialistom — ob slabem volilnem izidu z dne 18. novembra —, zato, da se osebno uveljavijo. Zunanjega ministrstva nočejo prepustiti OeVP. Vendar bi osebno ne zgubili, ker bi stal ob strani övp-jevskega zunanjega ministra sp-jevski državni tajnik. Na številu oseb bi se torej nič ne spremenilo.

POTI GREŠTA NARAZEN

Medtem ko SPOe sili osebe v ospredje, poudanjajo övp-jevski krogi, da gre v prvi vrsti za stvarno delo, njegovo stalno zagotavljanje v vladi ter končno izpolnitev volje volilcev. Vendar se OeVP ne bo pustila odiniti s svojega stališča s taktičnimi potezami SPOe, ki jim gre predvsem, da ohranijo premoč v vladi.

SLOVENC

doma in po svetu

Novi člani Slovenske akademije

Na redni letni skupščini je Slovenska akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani izvolila tri nove redne člane, in sicer prof. inž. Venceslava Koželja, dr. Ivana Vidava ter pesnika Alojzija Gradnika.

Gradnika pozna pač vsak Slovenec kot pesnika slovenskih Brd in nasploh Primorske. S svojimi pesniškimi zbirkami in prevodi si je pridobil mesto najboljšega sedaj živečega slovenskega pesnika. — Inž. Venceslav Koželj je profesor na Elektrotehnični fakulteti ljubljanske univerze in se je odlikoval posebno s svojimi študijami v elektromagnetski problematiki. — Dr. Ivan Vidav je prav tako profesor ljubljanske univerze in sicer na matematični fakulteti. Iz matematičnih ved je objavil več knjig.

Predsednik akademije bo še nadalje Josip Vidmar, podpredsednik prof. Anton Kuhelj, glavni tajnik pa prof. Mirko Kos.

Slovenska pesem v Avstraliji

Slovenski pevski zbor Triglav, ki ga neumorno vodi skladatelj Vladimir Trampuž, je pred kratkim izdal zanimivo ploščo na 30 obratov. V prvem delu slovenski fantje zapojejo naslednje pesmi: Sinoči je lučna noč bila, Pobratimija, Kaj ti je deklica, Vinček, o vinček moj, Te te te, v drugem delu lepe plošče dobimo še: Dekle na vrtu, Briška, Od Celja do Zalca in lepo novo pesem Klic Trigava, ki jo je zložil pevovodja sam. Na koncu obeh delov je orkestralni duet (harmonika-saksofon) lepo zaigral slovenske melodije.

Slovenski pevski zbor Triglav bo spomladi izdal še drugo ploščo, na kateri bomo slišali lepe in znane slovenske melodije.

„Slovensko odlikovanje“ za Johna Jericha

Na Slovenskem dnevnu v Chicagu je leta 1962 prejel Slovensko odlikovanje za njegovo dolgoletno delo med ameriškimi Slovenci, poznani publicist, gospod John Jerich. Ob tej priliki je predsednik Festivala dr. Leskovar poudaril zasluge g. Jericha in njegovo veliko ter plodnosno narodno delovanje.

G. Jerich je doma iz Regerece vasi, fara Šmihel pri Novem mestu. Kot 16-letni fant je prišel v Ameriko leta 1911 v La Salle. V prvi vojni je služil ameriško armado in bil poslan pomladi 1918 v Francijo, kjer je služil ob belgijsko-francosko-nemški meji do premirja. Leta 1919 je bil častno odpuščen iz ameriške vojaške službe. V jeseni 1920 je nastopil službo pri tiskovni družbi Edinost kot pomožni urednik in upravnik dnevnika v Chicagu. Leta 1923 je bil izvoljen za predsednika družbe Edinost in postal odgovorni urednik lista Edinost. Leta 1924 je za družbo Edinost prekulil najstarejši slovenski list »Ameriški Slovenec« ter ga združil z Edinostjo. List je od leta 1926 izhajal kot dnevnik pod imenom »Amerikanski Slovenec« pod uredništvom J. Jericha.

Poleg tega je on nudil rojakom razne notarske, zemljiške in zavarovalniške posle. Od leta 1932 do 1944 je bil predstavnik Slovencev v redni demokratiški stranki ter je bil ves ta čas demokratiški Senatorial Committeeman za 15. okrožje. Mnogo rojakov je po njegovem posredovanju dobilo mestne službe, ali pa jim je drugače pomagal, če so prišli v težave. Predvsem pa je tudi mnogo potoval po slovenskih naselbinah ter pridobival rojake za pristop v slovenske bratske organizacije.

Slovenska založba v Frankfurtu

Državna založba Slovenije je nedavno razstavljala na knjižnem sejmu v Frankfurtu. Razstavljalo je okrog 1200 založniških hiš z vsega sveta. Na tej vsakoletni svetovni knjižni manifestaciji je letos tudi slovenska knjiga dobila svoje mesto. Za slovenske knjige je bilo dokaj zanimanja. Pozornost so zbudile predvsem knjige: Čop, Svet med vrhovi, Kosova in Groharjeva monografija, Zbirka slovenskih klasikov, Kos: Zgodovina Slovencev, Mikuz: Pregled zgodovine Narodnoosvobodilnega boja, Spomeniški vodniki itd. Omenjena založba je na sejmu vzpostavila stike s tujimi založniki in knjigarnarji. Uspehi teh stikov bodo med drugim izdaje slovenskih del v tujih prevodih.

Prvo sveto obhajilo slovenskih otrok v Buenos Airesu

Slovenski otroci, ki obiskujejo slovenske šolske tečaje, so imeli iz vseh tečajev, razen iz Slovenske vasi, skupno prvo sveto obhajilo v kapeli sester dominikank v Ramos Mejii. Sveto mašo in pridigo je imel direktor g. Anton Orehar. Med mašo so peli otroci iz šolskega tečaja France Malatič v San Justu pod vodstvom učiteljice gđe. Klankove, na harmoniju jih je pa spremljal Rudi Bras. Sveto obhajilo je prejelo v vsem 85 slovenskih otrok.

Atomske elektrarne v Ameriki

Šest malih atomskih elektrarn že obratuje. Ležijo med Chicagom in Bostonom. Bile so postavljene s pomočjo federacije in veljajo za poskusne obrate v gospodarskem in tehničnem pogledu. V gospodarskem pogledu naj pokažejo, kako veliki so produkcijski stroški za električni tok v praksi, v tehničnem pogledu naj dajo priložnost, da se preskusijo razne varnostne naprave, ki so bistven del novih atomskih elektrarn. Obratovanje šestih malih atomskih elektrarn se je obneslo tako dobro, da bodo tekom prihodnjega leta postavili v obrat še sedem podobnih elektrarn. Sedanjih šest daje okoli 850.000 kilovatov, nove poskusne elektrarne bodo dale še dodatnih 250.000. Njihova glavna naloga pa je, da se v praksi preskusijo razni novi reaktorji.

V bistvu je treba najti odgovor, kako izrabiti toploto, ki jo daje razbijanje atomov. Najprvo so poskusili greti s to toploto vodo in jo spreminjati v paro, ki naj goni parne stroje in preko njih dinamo-stroje. Poskus se je obnesel, toda pri tem procesu gre v zgubo preveč kalorij. Zato so poskusili greti vodo pod pritiskom na 800–1000 stopinj C; pri tem se je pokazalo, da taka voda hitro razjeda kovinaste cevi, ko teče skozi, in seveda tudi kotle. Zato so poskusili zamenjati vodo v paro z drugimi tekočinami, plinom in kemikalijami. Poskusi so v teku in baje obetajo dobre rezultate. To je razlog, zakaj je potrebno postaviti toliko malih poskusnih elektrarn.

Razumljivo je, da elektrika iz poskusnih elektrarn ni poceni, vendar pa dovoljuje precej točne kalkulacije o proizvodnih stroških. Kalkulacije so tako ugodne, da se je sedaj nekaj velikih podjetij že odločilo, da postavijo na lastne stroške in na lastno tveganje velike atomske elektrarne.

Znana Edison kompanija bo postavila za New York veliko atomsko elektrarno z zmogljivostjo milijon kilovatov in bo vanjo investirala predvidoma 175.000.000 dolarjev. Elektrarna bo stekla leta 1970. V New Yorku bo tudi neka druga skupina navadnih elektrarn postavila manjšo elektrarno z zmogljivostjo 350.000 kilovatov. Več zanimanja za atomske elektrarne je v Kaliforniji. Tam sta prijavili že dve kompaniji načrte za elektrarne z zmogljivostjo 355.000 kilovatov, nekaj drugih podjetij pa pripravljata načrte. V glavnem bodo atomske elektrarne obratovale tam, kamor je dovoz premoga drag ali pa manjka nafte. Le v takih krajih bodo proizvajalni stroški v atomskih elektrarnah lahko tekmovali s stroški v navadnih, ki rabijo premog ali nafto, odnosno plin.

Federalna atomska komisija podpira vse take načrte. O tem je sestavila obširno poročilo predsedniku Kennedyju, ki v njem trdi, da bo že v par desetletij atomska elektrika lahko kmala velik del domačih potreb in tako pomagala varovati zaloge premoga, nafte in plina, ki niso ravno neizčrpne, ako jih cenimo na dolgo dobo.

Iz tajniškega poročila KKZ

Naše kulturno delo je bilo v tem poslovnem letu zelo razgibano. Krščanska kulturna zveza se je kot osrednja organizacijska matica trudila, da je poskrbela in posredovala vsem svojim članom igralske, odrske in druge prosvetne potrebstine.

V Krščansko kulturno zvezo je včlanjenih skupno 21 krajevnih prosvetnih društev in skupin Farne mladine:

SLOVENSKO PROSV. DRUŠTVO »ROŽA« V ŠT. JAKOBU V ROŽU IN FARNA MLADINA, ki večkrat skupno deluje, sta pripravila za praznik Kristusa Kralja igro o »Božjem kraljestvu«, za miklavževanje opereto »Miklavž prihaja«. Za božič so pripravili igro »Naša krič«, ki so jo doma dvakrat uprizorili. Na Silvestrovo je bil družabni večer pri Antoniču na Reki, kjer so sodelovali tudi tamburaši iz Št. Janža-Sveč ter Rožanski fantje. Nadalje so igrali za pust »Karlovo tetko« v farni dvorani, gostovat so pa šli s to igro na Bistrico na Zilji in v Loče. V postu so dvakrat doma enkrat v Globasnici igrali igro »Razvalina življenja« in »Fausta« po veliki noči na domačem odru. Zgodovinsko igro »Miklova Zala« so igrali 19. 8. na župnijskem dvorišču in 8. 12. so jo ponovili v celovškem Mestnem gledališču. Za letošnje miklavževanje pa so pripravili v dvorani igro: »Hudič je postal deček«. Skupno je bilo 16 prireditev.

KATOLISKO PROSV. DRUŠTVO V ŠMIHELU je igralo dobro uspelo opereto »Miklavž prihaja« doma in v Kazazah. V postu so igrali igro »Faust«, ki je dobro uspela, gostovali so tudi v Vogrčah in v Globasnici. Nadalje je društvo pripravilo Materinsko proslavo z več igracijami. Za letošnje miklavževanje pa so pripravili igro »Parkljev koš«, zraven so še igrali dve mladinski igraci, z istim sporedom so šli gostovat tudi v Kazaze.

KATOLISKO PROSV. DRUŠTVO V GLOBASNICI je pripravilo za začetek sezone Miklavžev večer. Uprizorili so Matil-

de Košutnik igro »Pot sv. Nikolaja«. S to igro so nastopili tudi v celovškem radiu. Z dramo »Reveček Andrejček« so nastopili dvakrat doma in pri šolskih sestrah v Št. Rupertu. Za Materinski dan je spet Matilda Košutnik spisala lepo otroško igrico »Poboljšljiva mačeha«, katero so uprizorili otroci. Letos jeseni je pripravilo društvo izlet po slovenski Štajerski, ustavili so se tudi v Mariboru ter obiskali grob škofa A. M. Slomška. Za letošnji Miklavžev večer pa so se predstavili najprej v Dobrli vesi, nato pa doma z opereto »Miklavž prihaja«. Fantovska organizacija »Črni klobuk« je nastopala z godbo na pihala pri več primicijah in na Rebrci, ob uprizoritvi igre »Zadnji vitez Rebrčan«.

SLOVENSKO PROSV. DRUŠTVO V CELOVCU je za pust pripravilo igro »Pribelem konjičku« s srečolovom in plesom. Nadalje je pripravilo društvo tudi 3 prosvetne večere.

ZVEZA ABSOLVENTK GOSPODINJSKIH ŠOL je imela svoj redni občni zbor dne 29. novembra 1962. Izdala je tudi 2-krat list »Odmevi«.

AKADEMIJA SLOVENSKIH BOGOSLOVCEV je imela novembra, decembra in januarja predavanja o škofu Slomšku. Predavanja so imeli č. g. kanonik Zechner 2-krat, Lipuš 2-krat ter Sticker, Kopečnik, Kapus, Komar po enkrat. Meseca februarja je imel č. g. Vinko Zaletel skioptično predavanje o Argentinu. Sodelovali so tudi pri Slomškovi akademiji dne 25. novembra. Izdali so tudi list »Bratoljub«.

SLOVENSKO PROSV. DRUŠTVO V ŠTEBNU V PODJUNI pa je letos po petih letih dne 1. decembra 1962 pripravilo občni zbor s kulturnim večerom.

KATOLISKO PROSV. DRUŠTVO »PLANINA« V SELAH letos ni moglo pripraviti toliko prireditev kot zadnja leta, ker so zidali prosvetno dvorano. Kljub temu pa so za miklavževanje in pust pripra-

vili lep kulturni spored. Imeli so tudi družben popoldan. Selsko društvo ima tudi svojo smuško sekcijo, katere člani so se prav dobro odrezali in odnesli več prvih nagrad.

FARNA MLADINA V ŠTEBNU PRI MALOŠCAH je pripravila v pretekli sezoni proslavo za božič, za Materinski dan in za Misijonsko nedeljo. Sodelovala je tudi pri primiciji. Za lanske miklavževanje je bila farna mladina povabljen v župnišče na Miklavžev večer.

FARNA MLADINA V ŠMARJETI V ROŽU je letos pripravila mladinski dan. Sodelovali so s petjem in recitacijami.

FARNA MLADINA V VOGRČAH je igrala za božič igro »Genovefa«, ki so šli gostovat z njo v Šmihel in Zvabek. Za pust

redom so šli gostovat v Grabaljo ves. Doma in v Grabalji vesi je uprizorila dva prizora in sicer: »Jurčki« in »Kje je meja«. Z igro Pri kapelici so se predstavili meseca majnika doma in v Grabalji vesi.

FARNA MLADINA V ŠT. JANŽU V ROŽU je najprej naštudirala igro »Divji lovec na prostem. Za miklavževanje so uprizorili več šaljivih prizorov. Vombengerjevo igro »Vrnitev« so igrali doma in na Radišah. Za pust pa šaloigro »Lazizdravnik« s petjem fantovskega zbora. Z otroškimi nastopi in igro »Matie« so Materinski dan oplešali. Meseca septembra pa so igrali igro »Slehnike«, gostovali so z igro na Bistrici na Zilji in pri Sedmih studencih v Št. Lenartu. Moški in mešani zbor in tamburaši so sodelovali pri večjih prireditvah. Igra »Grčec« je bila na Koroškem prvič igrana v Št. Janžu, ponovili pa so jo tudi v Slov. Plešberku in na Radišah.

»Slovenski oktet« bo gostoval na Koroškem

Najprezentativnejši slovenski pevski ansambel »Slovenski oktet« bo gostoval dne 28. januarja 1963 v Celovcu; 29. januarja v Št. Vidu na Glini; 31. januarja v Spittalu na Dravi ter 1. februarja v Beljaku.

»Slovenski oktet« sestavljajo svetovno znani pevci. Prvi tenor: Janez Lipušček in Gašper Dermota; drugi tenor: Božo Grošelj in Marij Kogoj; bariton: Anton Kozlevčar in Andrej Štrukelj; bas: Marijan Štefančič in Dragiša Ognjanovič.

V celovečernih programih bo oktet izvajal dela starih mojstrov, pesmi raznih narodov ter slovenske in jugoslovanske narodne in umetne pesmi. Na prireditvi vsi prisrčno vabljeni!

je pripravila igro »Trije tički« in druge šaljive prizore. Za miklavževanje je napravila za otroke prizorčke in obdarovanje.

FARNA MLADINA V ŽELEZNI KAPLI je pripravila za začetek miklavževanje. Za božič pa igro »Vrnitev«, ki so jo doma ponovili. Za pust je pripravila igro »Dve nevesti«, igro »Podrti križ« pa v postu. 18. novembra so na domačem odru uprizorili igro »Pri kapelici«. Imeli so tudi več predavanj.

FARNA MLADINA V PLIBERKU je za pust pripravila šaljivko »Laži-zdravnik«, ki so jo igrali v Pliberku 2-krat in v Zvabeku. V postu so 2-krat doma in enkrat v Zvabeku in v Škocijanu igrali igro »Žrtve spovedne molčečnosti«. Za letošnjega Miklavža je bila farna mladina povabljen v župnišče na Miklavžev večer.

FARNA MLADINA V ŠT. LIPŠU je na pustni torek pripravila v farni dvorani »Družabni večer« pri pogrnjenih mizah. Materinski dan so pripravili otroci. Sodelovali so tudi s Farno mladino v Žitari vesi skupno pri igri »Zadnji vitez Rebrčan«.

FARNA MLADINA V GORENČAH je meseca marca igrala dve igri: »Marijin otrok« in »Teta in strah«. Imeli so tudi več predavanj.

FARNA MLADINA V DOBRLI VESI je meseca decembra doma, v Škocijanu in v Šmihelu pripravila misterij »Slehnike«. Za božič pa lep kulturni spored; z istim spo-

Vse omenjene Katoliške organizacije so tudi sodelovale pri zelo uspešnem mladinskem dnevu pri Šmarjeti v Rožu.

V novi odbor so bili izvoljeni: predsednik dr. Pavle Zablatnik; 1. podpredsednik dr. Valentin Inzko; 2. podpredsednik dr. Franc Urbinc; tajnik Gabriel Hanzej; namestnik tajnika č. g. Vinko Zaletel; blagajnik Lojze Gregorič; namestnik blagajnika Milka Hartman; odbornika prof. Franc David in Janko Olip.

Jezikovna enakopravnost na severu

Na Finskem, v deželi tisočih jezer, ki obsega 337.000 kopne in 31.600 kvadratnih kilometrov jezerske površine, živi skoraj 4 in pol milijona prebivalcev, od katerih govori okoli 7 in pol odst. švedsko. Ti finski Švedi žive ob zapadnem in južnem obalnem pasu v zračni razdalji približno 600 km — približno od mesta Vaase na severu pa do glavnega mesta Helsinki na jugu.

Finska večina je jako tolerantna glede rabe materinskega jezika švedske manjšine. Tako danes priznajo dvojezičnost v nekaterih krajih že takrat, ko delež manjšine dosega le 12 odst. celotnega prebivalstva.

To se bo sedaj še izboljšalo v korist manjšine. V bodoče bo dvojezičnost že dana, ko bo delež manjšine dosegel 8 odst. celotnega prebivalstva. Razen tega pa bodo priznali dvojezičnost povsod tam, kjer bo manjšina obsegala najmanj 5000 ljudi.

ROJAKI po svetu

Vsem, ki so že poslali naročnino za novo leto 1963, se s tem prisrčno zahvaljujemo. Dvakrat da, kdor hitro da, pravijo. Res je to v nekem oziru, saj lahko — če v začetku dobimo skupaj zadosti naročnin — kupimo veliko več papirja skupaj in uprava lista v teku leta lažje in ceneje gospodari.

Vsem ostalim rojakom po svetu pa objavljamo cene lista za celo leto:

Italija	2800 lir
Francija	22 NF
Nemčija	20 DM
Belgija	250 frb.
Švica	20 frs.
Nizozemska	20 gld.
Anglija	2 funta
Švedska	25 kron
Južna Amerika	5 dol.
U. S. A., Kanada in drugod:	6 dol.

Cena lista je za tujino višja zaradi tega, ker je treba vsak teden prilepiti na pošiljko znamke za tujino, ki so dražje od znamk za tuzemstvo.

Podprite našo borbo z naročanjem in širjenjem našega lista! Za vsak dar v tiskovni sklad pa se že vnaprej toplo zahvaljujemo: Bog plačaj!

Uprava »Našega tednika«

M. van der Meersch:

20

Delo sem dobil!

(»Ribiči« — iz življenja katoliške delavske mladine)

Na srečo nikdo ni o tem nič zvedel. Le komunist Behagle je nekaj zavohal. Dobil je list, ki je o meni pisal. Ko sva bila sama med seboj, mi je omenil:

»Mardyck, ali si videl, kaj je bilo v časopisu? Tam pripovedujejo, kaj se je pri nas zgodilo... Meni je znano. Ali si ti naredil? Prav imajo, če zadevo izrabljajo.«

Precej presenetil me je in sem se mu opravičeval:

»Saj veš, da časopisi vselej pretiravajo... Ampak jaz nisem kriv...«

On je bolj poznal politiko ko jaz in je prezirljivo zamahnil z roko.

Nisem si ga upal prošiti, naj molči. Ali on je že sam vedel, kako resna je ta stvar zame. Svojim tovarnišom ni nikoli o tem črnil ni besedice.

Boj za strokovne organizacije

Znamo več truda in seveda več zaslug sem imel s svojim prizadevanjem za važna vprašanja, na primer strokovno svobodo. Uspeh pa mi ni prinesel veliko časti.

V vsej tovarni smo poleg tristo do štiristo cegetistov imeli samo kakih dvajset članov svobodne strokovne zveze. Drugi delavci niso bili nikjer včlanjeni. Da sem pred cegetisti reševal svoje dobro ime in svojo svobodo, sem se zanašal na množico neorganiziranih. Saj nihče ni vedel, koliko »svobodnih« imam za seboj. To sem izrabljal in venomer govoril o veliki večini krščanskih delavcev, da sem si tako lastil vpliv, ki ga sicer nikakor nisem imel.

Vsak teden so morali stavkarji po podpori k strokovnim organizacijam. Delegati so pri tej priliki hoteli moje trditve preskusiti in natanko dognati, kolikšna je moja »večina«. Hoteli so moškimi prepovedati, da bi sami hodili po podporo, češ da je treba zavarovati popolnoasedbo v tovarni. Ugovarjal sem. Pa so mi odgovorili:

»Le mikar se ne razburjaj! Poberemo vse članske knjižice. Tebi izročimo knjižice Svobodnega sindikata. Pojdeš na svojo strokovno in vzameš denar, saj si njihov delegat.«

Takoj sem spoznal past. Če preštejejo članske knjižice, kmalu odkrijejo mojo »velikansko« večino, kar bi bilo moj konec. Zato sem vnovič javno ugovarjal v imenu svobodnega mišljenja in svobodne vesti. Potem ko smo se še enkrat hudo skregali,

sem le dosegel, da bo vsakdo sam hodil na strokovno po svojo podporo.

Nato sta Dubosc in Janssen začela živahno propagando. Hudo sta pritiskala na moške, da bi se po vsej sili dali vpisati v C. G. T. Nabila sta lepake za svojo strokovno zvezo, hodila okoli ljudi in jim pravila:

»Ali si organiziran? Nisi? Zdaj je organizacija obvezna. Pojdi v pisarno in podpiši pristopnico.«

Delegatoma se nihče ni upal ugovarjati. Šli so in podpisovali.

Znova sem se pritoževal. Zahteval sem, da sme tudi Svobodna strokovna zveza delati propagando in izobčati lepake. Napisal sem nekaj besed na lepenko in pritrdil na vrata. Ker so moje lepake ponoči raztrgali, sem organiziral stražo.

Rad bi bil tudi jaz imel sobo, kjer bi sprejemal vpise. Pa to bi bilo preveč zahtevano. Rekli so mi:

»Člane smeš sprejemati. Pridejo pa naj, kakor drugi, v pisarno. Dali jim bomo dvojne listke: tvoje in naše. Tam naj svobodno izbirajo.«

Odgovoril sem jim, da sem zadovoljen.

Kmalu pa se mi je posvetilo, da so me grdo potegnili. Delavcem, ki so prihajali v pisarno, sta Dubosc in Janssen govorila:

»Organizirati se hočeš? Prav! Tu so dvojne pristopnice: naše in one »rumenih«. Svobodno lahko izbiraš; ne pozabi pa, da bo kmalu samo še naša C. G. T. — splošna delavska zveza. Izbiraj!«

Seveda jih je bilo le malo, ki bi se bili upali odločiti za svobodni sindikat.

Ko sem to zvedel, sem zahteval, da smemo jaz in moji ljudje tudi biti pri sprejemanju. Dovolili so nam. Zdaj so na delavce manj pritiskali. Kakor hitro je kdo zinitil o eni sami organizaciji, sem se brž oglasil:

»Tovariši, to pa ni čisto tako. To ni res! V vsej Franciji je danes še svoboda.«

Tako sem dobival mnogo več članov. Dubosc je vsak večer pobral listke. Potem je vse svezjen odnesel na C. G. T. in mi dejal:

»Kar bodo vrnili, izročimo tvoji strokovni zvezi.«

To me je zaskrbelo. Svoje listke sem hotel sam pobrati in odnesti. Ali Dubosc ni hotel.

Nekaj dni nato so začeli ljudem deliti članske knjižice. Seveda so vsi delavci, tudi tisti, ki so se vpisali za Svobodni sindikat, dobili knjižice C. G. T. Ugovarjal sem, pa sem pri Dubosc slabo nalletel:

(Dalje prihodnjič)

ZELEZNA KAPLA

(Breznikovi mami v spomin)

V četrtek, 3. januarja 1963 je umrla Katarina Kogoj, stara Breznikova mama, v 81. letu starosti. Milostljivi gospod kano-nik A. Zechner so vodili pogrebni spre-vod v spremstvu domačega g. župnika in dveh gospodov kaplanov. Izredno lepo in ganljivo j bilo: kar štirje duhovniki pri pogrebu te tihe, ponižne, skromne in tako spoštovane in priljubljene mame. Cerkevni pevci so ji pri hiši zapeli: »Oj težka pot...«, med sv. mašo »Oh, kak' pesem moja...« in na grobu »Vigred se povrne«.

Premnuli je že v prvi svetovni vojni pa-del mož Jurij. Imela sta 6 otrok, dva sinova in štiri deklice. Ko je doma predala po-sestvo sinu Johanu, ki je padel v drugi svetovni vojni, si je kupila v Kapli lično hišico. Tu je živela kakih 25 let. Čeprav v pokoju, je ostala do zadnjega zvesta geslu: »Moli in delaj! Vsako jutro je šla, če je bilo le mogoče, kar k dvema sv. mašama. Potem pa hitro domov. Sivati, plesti in pre-sti v pozno noč. Tega baje nikdo ni znal kot ona. Tudi pri delu je vedno molila, kadar je bila sama. Zadnje 14 dni so trudne roke obnemogle. Sprevidena s sv. zakramen-ti, je umrla. Živi še en njen sin Martin, ki je lesar pri stricu Bajdlu, ter hči Fani Županc, ki je poročila kmeta Piskernika na

Pri nas na Koroškem

Izven domače fare so obhajali poroko: carinski uradnik Kovač Franc in Schuster Olga, pd. Mariničeva, oba iz Smartna pri Rožku.

Kullnig Jožef in Lesjak Lucija, oba iz Rožeka.

Salcher Johann in Suppanz Gertrud, na-jemnika pri pd. Foltu na Gori.

Zidar Kaiser Karel in posestnica Haas Marija, oba iz Smartna.

Krainer Walter iz Smartna in Mikl Bri-gita iz Šmiklavža ob Dravi.

Slikarski mojster Kopeinig Jožef iz Smart-na in Fugger Marta iz Šmiklavža ob Dravi.

Pichler Heinrich, grajski oskrbnik v Ro-žeku in Wurlatsch Reinhilde, učiteljica kmetijske šole.

Lust Alfred, elektrotehnik in Krassnig Ingrid iz Rožeka.

Klement Janez in Kleinberger Marija, Bedejeva na Mali gori.

Bil je veren, ljubil pa je tudi svoj narod, kateremu je zvest ostal do smrti. Dolga le-ta je bil član požarne brambe. Trije du-hovniki in mnogo pogrebcev je rajnega spremljalo na njegovi zadnji poti en teden pred prazniki. Domači gospod župnik so se od njega poslovili na grobu. Tudi člani požarne brambe so rajnemu izkazali s šte-vilno udeležbo zadnjo čast. Pevci pa so se od rajnega poslovili na domu in ob grobu. Kmalu za njim pa je umrl Peter Partl. Dol-ga leta je bil za mežnarja v naši fari, do-klar ni šel v pokoj. Tudi od njega so se pevci poslovili, saj je vsa leta prepeval z njimi. Vsi so doživeli lepo starost. Naj v miru počivajo, svojcem pa naše sožalje.

Dva meseca pred novim letom smo mi-slili na naše rajne umrle v tem letu, devet jih je umrlo, to je zelo malo za našo farno in je dokaz, da smo zdravi in trdni. Potem pa so se v kratkem času še trije poslovili. Pač nikoli ne moremo zjutraj povedati, kaj se bo zgodilo do večera.

Se nekoga moramo tu omeniti, kajti tu-di ta je bil nekaj naš faran, to je Tomaž Gasser, kateri je bil poročen na Žihpoljah. Po kratki bolezni je umrl v bolnici, pokop-pali so ga na Žihpoljah. Bil je zadnji od številne Rigelnjakove družine. Ko so pri-peljali njegovo sestro iz Amerike v Podgor-je, je bil še na pogrebu in je prav dobro zgleдал. Nepričakovano je smrt potrkala. Bil je previden s tolažili sv. vere. Tudi od njega so se bilčovski pevci poslovili z žalo-stinkami. Prišlo je mnogo Bilčovščanov na pogreb.

KAMEN V PODJUNI

(Čudni Trije kralji)

Vsako leto obhajamo praznik svetih Treh kraljev. Kakor povsod je tudi pri nas navada, da v času od Novega leta pa do Treh kraljev od hiše do hiše pojejo »tri kralje«. Do sedaj je bilo tako, da so trije kralji prihajali iz Mohlič ali pa iz Skocijana. Vse, kar so nabrali, so dali za misijone ali pa v kakšen cerkveni namen.

Letos pa so nas obiskali Kamenčani. Štiri osebe iz takozvanega »nemškega cerkvenega zbora« — tri poročene ženske in en moški ki jih je vozil z avtom — so se podali na težavno pot pet »tri kralje«. To bi še ne bilo nič posebnega. Posebno in zanimivo je bilo le to, da je ta četvorica obiskala le nekatere hiše; drugih se je v ve-likem ovinku ognila. Mislimo, da vemo, zakaj. Vendar smo mnjenja, da to dejanje ni bilo v duhu »treh kraljev«.

ŠMIEL nad PLIBERKOM

(»Črni križ v gozdu«)

Kakor vsako leto so nam tudi v minulih božičnih praznikih pripravili šmihelski fant-je in dekleta lepo igro. Postavili so se to-krat z igro »Črni križ v gozdu«. Deloma je bila ta igra že objavljena v »Veri in do-mu«, tako da je bila vsebina gledalcem več ali manj že znana. Ko so jo v nedeljo po-poldne, dne 30. decembra 1962, prvič upri-zorili v Šercerjevi dvorani, je bil takšen navad ljudi, da je bila dvorana premajhna. Ker se je od več strani izrazila želja po ponovitvi igre v Šmihelu ali pa kje v bli-žini, so jo ponovili na praznik sv. Treh kraljev v Vogrčah v farni dvorani in istega dne v Kazazah pri Ilgu.

Pri vseh nastopih smo z občudovanjem poslušali gladko in lepo izgovorjavo. Po-sebno gladko je tekla beseda v domačem narečju Veroniki — pa mi Šmihelčani po-znamo našo Veroniko, da ima jezik na pravem mestu in da ne ostane komu kaj dolžna, to nam bo tudi naš Gašper pritr-dil, ki je moral plesat na koncu tretjega dejanja po njenem taktu. Gašperju ta »so-lo« ni prav nič ugajal, zato se je v nasled-njih dejanjih izogibal Veronike in se je bolj držal Dorice, ki ga ni zasmehovala ka-kor Ivanka, kateri se je poznala »višja so-la«. S svojim šaljivim nastopom sta oba zaljubljena parčka Gašper in Dorica, potem Ivanka in Pavle vedno znova spravila gle-dalce do smeha. Ti štirje so bili pravi ptički, ki bi na vse zadnje pohujšali še Šmihel-čane, če bi ne imeli našega gozdarja Karla, ki jih je pognal narazen.

Nadgozdar Štefan Vodič, potem stara Ur-

šula in njena hči Marička so resne in težke vloge izvrstno podali. So pokazali, da spa-dajo, čeprav po letih še mladi, k stari iz-kušeni gardi šmihelskih igralcev. Tudi Barbara in Jaromir, ki smo ju prvič videli na odru, sta prav dobro odrezala.

Igralcem in vsem, ki so sodelovali pri uprizoritvi te igre, se priskreno zahvaljuje-mo. Izražamo pa obenem željo, da bi se šmihelska mladina v pustnem času posta-vila s kakšno šaljivo igro. Šaljivega Gašper-ja seveda ne sme manjkati, temu dajte kakš-no prav »resno« in »žalostno« vlogo.

SELE

Iz Holandije preko Avstralije v Sele je potovala razglednica z novoletnimi voščili. Ali je na oddajnem poštnem uradu v Brunsumu uradnik v naglici namesto »Av-strija« bral »Avstralija« ali pa se je karta pomčala med pošiljke zračne pošte, ne vem. Romala pa je po zraku v Avstralijo in prispela v glavno mesto Sidney, kakor priča poštni pečat. Tam so pomoto spo-znali in karto vrnili v Evropo in je 12 dni po oddaji v Holandiji prispela v roke na-slovnici. Torej se je tudi tu pošta izkazala kot vestno in zanesljivo kakor v slučaju č. g. Zaletela.

(»Trije kralji«)

Sredi preteklega tedna so obiskali naše družine »tri kralji«, zapeli in sprejemali darove za misijone. 3 trojice »treh kraljev« so bile na poti po prostrani župniji. Kljub neugodnemu vremenu so vršile svojo misi-jonsko službo. Na tihem vam pa na uho povemo, da so dve trojici tvorile deklice, vendar niso nastopale kot kraljice, marveč kot kralji v primernih oblekah. Nabrali so darov 2036.— šilingov.

(Visok obisk)

Ob tekmovalju Škofijske smučarske zve-ze v Selah, dne 13. januarja, so prireditev počastili s svojim obiskom prevzvišeni g. škof Jožef in so najboljšim tekmovalcem osebno izročili nagradna darila. Ogledali so si tudi novi farni dom in cerkev ter do-ločili predvidoma 11. avgust za dan posve-čenja. Zdaj se hočemo še posebno potru-diti, da bo nova cerkev do tega dneva do-gotovljena.

GLOBASNICA

(Obračun prosvetnega društva)

Dne 30. decembra lanskega leta je imelo »Katoliško prosvetno društvo v Globasnici« svoj letni občni zbor. Iz poročil, ki so jih podali odborniki, je razvidno da je dru-štvo v minulnem poslovnem letu med dru-gim priredilo dvanajst odrskih nastopov, osem doma, štiri pa na drugih odrih. Naj-več predstav je doživela igra »Vislavina odpoved« v prireditvi Matilde Košutnikove in Rajmunda Greinerja; sedemkrat so jo igrali. Dvakrat pa so igrali »Revečka An-drejčka« ter spevoigro »Miklavž prihaja«. Poleg tega je društvo uprizorilo za mate-rinski dan otroško igro »Poboljšljiva ma-čeha« (v prireditvi Matilde Košutnik) in za celovški radio »Pot svetega Nikolaja« iste pisateljice. Godba društvenega odseka »Čr-ni klobuk« je sodelovala pri novi maši v Selah ter na mladinskem dnevu v Železni Kapli, mešani pevski zbor pa je nastopil na koncertu Pevske zveze v Celovcu s Pet-jakovimi in Lesčjakovimi melodijami. V Globasnici so prišli gostovat Šmihelčani z igro »Faust«. Čeprav je ležalo težišče dru-štvenega dela na odrskih prireditvah, je doživelo 40 društvenikov svoj najlepši dan vendar v mariborski frančiškanski cerkvi, kjer so se poklonili Slomškovega spomenu na njegovem grobu.

Poročilom odbornikov je sledil zelo raz-giban razgovor z vzajemnim sklepom, da bo treba za naprej posvetiti več pozornosti in skrbi društveni knjižnici in športu. Tu-di sekcija za šah je dobila svojega refe-renta.

Pri volitvah je bil izvoljen za predsed-nika Rajmund Greiner ml., bivši predsed-nik France Podrečnik, ki je medtem usta-novil družino in se nastanil v Celovcu, pa je obljubil, da hoče tudi v bodoče sode-lovati po svojih močeh. Za tajnika je bil zo-pet potrjen Janko Lesjak, za blagajnika pa Janez Hudl. Ostali odborniki so: Karel Pi-kalo, podpredsednik; Gregorič Emica, taj-nikova namestnica; Pepca Kordež, blagajni-kova namestnica; knjižničar Mirko Hudl. Jurij Pečnik, Janez Pleškarnik, Janez Hutter, Ludovik Sadjak, Janez Zankl, Šte-fan Gregorič, Hubert Greiner, Mira Grei-ner in Janez Šmrčnik pa so prevzeli vsak svoj poseben delokrog oziroma referat. Le-po uspeli občni zbor smo pričeli in tudi končali z domačimi melodijami.

Slovenski ples

bo v soboto, dne 19. januarja 1963 v Delavski zbornici v Celovcu.

Igrata: Veliki plesni orkester iz Kranja, Boris Frank s svojimi Kranjci, v kulturnem sporedu pa sodelujejo tudi pevski in plesni solisti ljubljanske Opere.

Vstop ob 19. uri.

Otvoritev ob 20. uri.

Obirskem. Hči Ana Oraže je poročila kmeta Kežarja v Lepeni in najmlajša Rezi je poročila Avpricha Tonija. Vsi so značajni in vzorni gospodarji.

Vsem naše iskreno sožalje!

ZIHPOLE

(Letni obračun)

Moramo poročati, kako smo lansko leto gospodarili. Rodilo se je štirinajst otrok: sedem fantov in sedem deklic. Umrlo je trinajst ljudi: enajst moških in dve ženski. Pri moških je bil najmlajši star 24 let (po-nesrečil se je z avtom), najstarejši pa 87 let. — Svetih obhajil je bilo 6550, bolni-ških obhajil 96, sprevidenj pa enajst. — Zadnje dneve v starem letu smo imeli kar dva pogreba zaporedoma. 28. decembra smo spremili k zadnjemu počitku 87 let starega očeta Šimana Ratza iz Vrste vesi ob zelo veliki udeležbi pogrebcev. Bili so priden in delaven mož, dokler so jim delo dopuščale moči. Dobro pripravljeni na smrt so odšli v večnost. — Dan nato pa smo pokopali 53 let starega Tomaža Gasser iz Dolče vesi. Umrli je v bolnici in so ga pri-peljali v domačo farno. Doma je bil v Bil-čovsu. Zato je prišlo iz Bilčovsa veliko lju-di, ki so mu zapeli vrsto žalostink v cerkvi in na grobu. Naj oba počivata v miru. Osta-lim naše sožalje.

Č. g. Česen so se v ganljivih govornih po-slovljih od rajnih.

ROŽEK

(Poroke v drugi polovici leta 1962)

Ker smo s poročili tako zelo zaostali, bo-mo ponajveč navedli le imena, da se bral-ci ne bodo dolgočasil. Dne 25. junija je mladi Woschitz Herbert, mesar in gostilni-čar pri mostu, peljal pred oltar farne cer-kve svojo izvoljenko Hildo Lepuschitz, do-ma iz župnije Šmiklavž na Dravi.

Tretjo nedeljo julija sta prejela sv. za-kon dva brata, Hrumova sinova v Zgornjih Goričah. Starejši Jožko je vzel Helgo Tru-pe iz fare Šteben pri Maloščah, mlajši Franc pa Katarino Olipitz iz Podrožčice pri St. Jakobu v Rožu.

Dne 6. novembra sta prišla Straunik Ru-dolf in Markl Angela, oba rojena in doma v Gorenčah, da ju je poročil nevestin stric. Poroke je bila s sv. mašo.

Koncem novembra sta imela poroko — istotako s sv. mašo — uradnik Perchtold Paul in Solnier Mici iz Smartna pri Ro-žeku. Ker je bila nevesta več let cerkvena pevkica, so cerkveni pevci peli pri sv. maši.

Buchacher Siegfried, pd. Jagrov v Šmart-nu in Valentinič Magdalena iz Ziljske župnije.

Posebej moramo omeniti še poroko Jož-ka Lepušić, pd. Fuggerjevega sina na Rav-nah in posestnika Mežnarjeve kmetije v sosednem St. Janžu, z Marico Resman, pd. Habnarjevo na Reki. Poroke je bila na praznik Knistusa Kralja s sv. mašo. Ker je ženin dolgoletni in zvesti rožški cerkveni pevec, je cerkveni pevski zbor iz Ro-žeka polnoštevilno počastil slovesnost z ubranim petjem pri poroki in pri sv. maši.

Vseh porok leta 1962 je bilo v domači fari osem, izven fare — v drugih cerkvah — pa še dvanaest.

Od skupno 20 parov sta bila dva od zu-naj, sedem iz domače fare, pri enajstih pa-rih pa je bil eden — ali ženin ali nevesta — iz domače župnije.

Želimo vsem novoporočencem veliko sre-če in zastopnosti; upamo, da bo zakonska vez držala do smrti in da jih bo Bog bla-goslovil s številnimi zdravimi in pridnimi otroki.

BILČOVŠ

(Razne novice)

V nedeljo, dne 6. januarja, so bilčovski igralci priredili lepo igro: Veronika Dese-niška. Igra je iz časa celjskih grofov, ko so še vladali v svoji moči in slavi. Je zelo za-nimiva in podučna. Gledalci so popoldan in zvečer napolnili dvorano do zadnjega kotička. — Igralcem vse naše priznanje, po-sebno pa moramo še pohvaliti starega gro-fa, kateri nam je z vsem svojim dejanjem in govorjenjem predstavil resničnega grofa, kateri se je v svoji trdi, neuklonljivi volji zavedal svoje moči in slave. Za ves trud jim moramo biti hvaležni in ponosni, da imamo tako igralsko skupino. Vredno je, da bi to igro ponovili na sosednih odrih. Tudi vsem našim mladim pevkam in ma-turantinjam naše priznanje.

Še par novic iz minulega leta. Malo pred prazniki je umrla Ana Straus, nekdanja po-sestnica Bratove kmetije v Branči vesi. Ze nekaj časa je boleha in iskala zdravja tu-di pri elizabetinkah, a žal ji niso mogli podaljšati njenega življenja. Kmalu za njo je zapustil solzno dolino njen sosed Miha Miškulnik, stari Kržejev oče, po dolgi in mučni bolezni. Že več let je v zimskem času mnogo trpel radi nadehu. Bil je dober mož, skrben družinski oče in priden gospo-dar. Rad je prišel v cerkev, dokler je mo-gel in je dobro pripravljen šel po plačilo.

Umetna gnojila in rastline

Pri gnojenju z osnovnimi dušičnimi, fosforinimi in kalijevimi gnojili dosežemo vidne uspehe pri hektarskih pridelkih. Kmetijska znanost pa je s poskusi v zadnjih letih dosegla, da samo gnojenje za intenzivno in kakovostno pridelovanje posebnih rastlin ne zadostuje. Dodatno gnojenje z drugimi hranilnimi snovmi je nujno potrebno. Pri različnih rastlinah je oblika osnovnih gnojil pomembna. K njim pa moramo dodati še druge spodbudne hranilne snovi, ki so v različnih zemljah zastopane v najmanjših količinah ali jih pa sploh ni več.

Krompir je hvaležen, če mu gnojimo z amonsulfatom, superfosfatom in kalijevim sulfatom. Navadna kalijeva sol, ki vsebuje klor, ni primerna za gnojenje krompirišča, zlasti ne za gnojenje semenskega krompirja. Temu moramo dodajati še magnezij (patentni kalij) in bor (trenabor).

Pri trajnejših rastlinah, ki iz leta v leto rastejo na isti zemlji (sadno drevje, vinska trta, hmelj), opazimo sčasoma motnje v rasti, kar pomeni, da rastlina nima na razpolago vsega, kar rabi za dober in zdrav razvoj in obilen rod. Zato moramo skrbeti za polnovredno gnojenje in gnojiti dodatno še z drugimi gnojili in s tem v zvezi

zrnata gnojila raznih barv. Tako že na prvi pogled vidimo, kakšno je tisto gnojilo, za katero rastlina ustreza glede na vsebino osnovnih in dodatnih hranilnih snovi.

Na sadnem drevju, na vinski trti, hmelju pa tudi na poljščinah opazimo razne pojave, ki kažejo na pomanjkanje posameznih hranilnih snovi v zemlji. Pomanjkanje dušika povzroča slabo rast in drobno listje z limonasto rumeno-zeleno barvo. Pravilno zeleno barvo izgubljajo zlasti stari listi. Spreminjanje listne barve napreduje od spodaj proti vrhu.

Če primanjkuje fosforja, se zelena barva lista spreminja v rdečkasto vijoličasto barvo med razvojem, ki pa pozneje izgine. Ostanjejo pa dolgi poganki brez listja. Listje odpade od spodaj navzgor. Pomanjkanje fosforja pri večletnih rastlinah povzroči slabo zasnovo popkov, ki se slabo ali sploh ne razvijajo. Kadar fosforja močno primanjkuje, nastopi nekroza (listje na robu odmira).

Ko primanjkuje kalija, se listje suši od roba navznoter. Jeseni pa odpada od vrha navzdol. Listje se rahlo zavija, končni popki odmirajo (pri sadnem drevju). Pri breskvah opazimo, da se listje guba. Popki se razvijajo zelo slabo in so zelo redki.

Pomanjkanje apna se kaže z odmíranjem

Slovensko prosvetno društvo »Rož« v št. Jakobu v Rožu

vabi na prvič uprizorjeno igro

„DESETI BRAT“

ki bo v nedeljo, dne 20. januarja 1963 ob pol treh popoldne in ob sedmi uri zvečer v Farni dvorani v št. Jakobu v Rožu.

Vabi odbor

zahtevati od domačih tovarn gnojil, da zboljšajo svojo proizvodnjo mešanih gnojil z dodajanjem spodbudnih snovi, ki vsebujejo magnezij, mangan, bor, železo, baker, žveplo, cink in druge snovi, potrebne rastlinam v različnem razmerju. V Zahodni Nemčiji so na primer v prometu različna

listov ob srednjem ožilju in sušenjem vršičkov.

Kadar primanjkuje magnezija, se na listih pojavijo belorumeni, ostro zarisane pege med ožiljem.

Ko rastlini manjka železa, nastane klorotična (bledica pri trtah).

Zaradi pomanjkanja bora nastane klorotična listja: le-to postaja nagrbčeno. Pri sadnem drevju odmíraje vršički, sadje je pegasto, rjavo-vijoličasto in krastavo.

Pomanjkanje bora, železa in magnezija nastopa pri rastlinah, ki rastejo na zelo apneni zemlji.

Tudi pomanjkanje cinka ima zelo slabe posledice za rastlino. Listje ostane majhno, drobno, ozko, zmečkanost, nagubano in na vrhu klorotično. Vejice se kvirajo od spodaj navzgor. Ta vidna ocena je najcenejša in najhitrejša. Izurjeno oko strokovnjaka poznavalca lahko na kraju samem določi način gnojenja. V takih primerih moramo gnojiti s polnovrednimi gnojili, ki vsebujejo vse hranilne in rastlinam manjkajoče snovi.

Gospodarsko pravilno je, če vzamemo vzorce za analizo zemlje z vseh obdelovalnih zemljišč, ki nam ne dajejo zadovoljivih količinskih in kakovostnih pridelkov pri uporabi najustreznejše agrotehniške. V vseh takih primerih lahko vidna ocena pomaga pri hitrem odločanju za odstranitev napak še med rastjo. Za naslednjo letino pa je nujno, da damo zemljo v analizo kmetijskemu zavodu, ki da potlej tudi navodila za gnojenje.

Inž. Josip Teržan

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 21. 1.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Za našo vas. 10 minut za športnike. — 18.00 15 pestnih minut. — TOREK, 22. 1.: 14.15 Poročila, objave. — Iz ljudstva za ljudstvo. — SREDA, 23. 1.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 24. 1.: 14.15 Poročila, objave. — Pojeta mešani zbor in moški oktet pevskega društva Jakob Petelin Gallus iz Celovca. — PETEK, 25. 1.: 14.15 Poročila, objave. — Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. — Domače pesmi. — Hišna imena v okolju nekdanje humperške graščine na Koroškem. — SOBOTA, 26. 1.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18.25 Na dom obujaš mi spomin... — NEDELJA, 27. 1.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

ŠPORTNE NOVICE

TEDEN V ZNAMENJU SMUČANJA:

Zmagoslavje slovenskih smučarjev pri prvenstvu koroške katoliške mladine v Selah

Prvič v zgodovini so Selani organizirali tako pomembno tekmo na novi, zelo težki progi v Plesnovcu za prvenstvo koroške DSG. Proga, ki se nahaja blizu 45-metrške skakalnice, je bila pretekla nedeljo zaključena z 42 vrati (dolžina približno 1,5 km, višinska razlika 350 m). Kljub zelo slabemu vremenu, a zato pri idealnih snežnih razmerah, se je udeležilo nad 120 tekmovalcev iz vse Koroške. Poleg tekmecev iz Vrbe, Celovca, Beljaka, Šmohorja, Spittala, Feldkirchna, Moosburga, Grafendorfa, St. Paula, Treibacha, Luggaua, Borovelj, Šmarjete, so za selskimi smučarji zapustili najboljši vtis mladi šentjanžani.

Absolutno najboljši čas dneva je dosegel favorit tekmovalca Selan Maks Pristovnik, ki je sprva nameraval voziti le pri tekmi, za katero so v zadnjem trenutku preklicali, da ni obvezna (namreč »Vierhüttenlauf«). Maksi je s svojo tehnično dovršeno vožnjo, — s katero je navdušil številne gledalce, da so kričali od veselja nad njegovim najboljšim časom dneva, — pokazal, da je vreden naslova prvaka celotne koroške kat. mladine in prvaka avstrijske kat. mladine II. Pri Selanih je vozil tudi rutiniran Oitzl Hans, ki je zmagal v splošni skupini. Za drugo mesto pa sta se »tepla« z istim časom lanski prvak koroške kat. mladine Hermi Uznig in Maks Oraže, tretji je bil Oraže Anton (vsi iz Sel). Hermi je vozil zelo lepo, a nekoliko prezanesljivo; nasprotno pa je Maks O. začel prehitro, pa je kljub padcu dosegel še čas Hermija.

Najbolj občudovanja vredni pa so uspehi najmlajših: v skupini šolarjev I je Karli Pristovnik po stili svojega brata zanesljivo zmagal; sledili so Selani na 2., 3., 5., 6., 7., 9. in 11. mestu v konkurenci 17 tekmovalcev te skupine.

V skupini šolarjev II pa je kot lani v Kleinkirchheimu letos ponovno bil 1. Selan Ogris Hubert. Komaj 4 desetinke sekunde presledka ga loči od drugoplasiranega upapolnega šentjanžana Gabriela Lojzija, pred Mešnikom (št. Janž). Tudi v mladinski skupini I sta se šentjanška mladina Gabriel Stefi in Pseider Hanzi s 3. in 4. mestom dobro izkazala.

Številni gledalci (nad 100) so v trdem mrazu in snežnem meteu sledili tekmovalcu z veliko pozornostjo. Navduševali so se zlasti s čustvenimi vzkliki nad presenetljivo zmagojuočimi Selani. Tekmovalce se ni nobeden ponesrečil. Na tem mestu velja prisrčna hvala g. dr. Travniku iz Borovelj, ki je na povabilo društva prišel k teknam, da bi v slučaju kakke nesreče nudil prvo pomoč. Posebna hvala velja tudi vsem funkcionarjem in vsem drugim, ki so kakorkoli pripomogli, da je uprizoritev tako dobro potekla. Odgovornim, ki so se ne-

sebično žrtvovali, gre pa vsa hvala in priznanje; s tem so Selani najbolj dokazali, da so se darila z vseh strani dobro obrestovala in da je trud kronan z uspehom, to je najboljša zahvala. Med drugimi so darovali: prevzvišeni g. nadpastir Jožef Köstner, kanonik Aleš Zechner, občina Seles, g. Šimen Ogris, selski župnik in drugi.

Športni dan se je lepo zaključil s slavnostno razglasitvijo zmagovalcev v navzočnosti prevzvišenega in novi farni dvorani. V kratkem nemškem in slovenskem govoru je škof poudaril važnost športa v sedanjem času, ne le kot sredstvo za vzgajanje mladine, ampak tudi kot idealno šolo za telo in voljo.

Prvi trije vsake skupine so iz rok prevzvišenega prejeli priznanje v pokalih, plaketah, listinah in drugih darilih; zanimivo, da so to tokrat bili večinoma slovenski tekmovalci, kar se razbere iz naslednjih rezultatov:

(Šolarji so vozili nekoliko krajšo progo od mladine I in deklic, ki pa so imeli zopet krajši štart od ostalih.)

Šolarji I.: Karli Pristovnik (Sele) 38,0 sekund; 2. Erik Travnik (Sele) 40,4; 3. Dolfi Uznig (Sele) 43,8; 5. Jug Kristijan, 6. ex aequo Ogris Tomi in Pristovnik Marko, 9. Kelih Stanko, 11. Travnik Hanzi (vsi Selani — v tej skupini so se Selani najbolj odrezali).

Šolarji II.: 1. Hubert Ogris (Sele) 34,4; 2. Lojzi Gabriel (št. Janž) 34,8; 3. Walter Mešnik (št. Janž) 38,6.

Prvih pet iz skupine šolarjev gre zastoj v Innsbrucku na avstrijska prvenstva šolarjev.

Mladinska skupina I.: 1. Josef Pöschberger (št. Paul) 52,7; 2. Hubert Krakolinig (Vrba) 53,3; 3. Stefi Gabriel (št. Janž) 54,4; 4. Pseider Hanzi (št. Janž) je bil 4.; Ogris Kr. (Sele) in Pristovnik T. (Sele) pa sta imela izredno smolo in sta se morala zadovoljiti šele s 7. in 8. mestom.

Dame: 1. Inge Weiß (Vrba) 1:11,3; 2. Elisabeth Wakonig (Celovec) 1:39,4; 3. Elfi Thaler (Beljak) 1:42,8.

Mladinska skupina II.: 1. in najboljši dneva Maksi Pristovnik (Sele) 1:14,7; 2. Heinz Wallner (Šmohor) 1:25,2; 3. Johann Oberluggauer (M. Luggau) 1:33,2.

Juniori: 1. Jarnig Siegfried (Celovec) 1:21,1; 2. Hans Memmer (Borovlje) 1:22,2; 3. Erik Uznig (Sele) 1:24,4.

Odlčno sta vozila tudi Selan Štern Maksi in šentjanžan Mošic Vili, a po težjih padcih sta prišla Maksi na 6., Vili na 9. mesto.

Splošna skupina: 1. Hans Oitzl (Sele) 1:17,5; 2. ex aequo Uznig Hermi in Oraže Maks (oba iz Sel) 1:19,7; 4. Oraže Toni; 6. Roblek Tomi; 9. Roblek Hanzi; 14. Laussegger Hans (vsi Selani).

V splošnem zaporedju pa je situacija naslednja: 1. Pristovnik, 2. Oitzl, 3. ex aequo Uznig in Oraže M. (vsi Selani), 5. Jarnig (Celovec), 6. Memmer (Borovlje), 7. Oraže T. in 8. Uznig E. (oba Selana), 9. Vaterl (Spittal/Drau), 10. Wallner (Šmohor).

Poraz avstrijskih smučark v Grindelwaldu

Z dvojno francosko zmago se je končal veleslalom smučark v Grindelwaldu v Švici. Marielle Goitschel, mladinska svetovna prvakinja v kombinaciji je odnesla prvo, njena rojakinja Madeline Bochatay pa drugo mesto. Šele tretje mesto je zasedla svetovna prvakinja v slalomu, Avstrijka Marianne Jahn, ki je bila prepričana, da si bo osvojila prvo mesto.

V smuku pa je premagala zahodna Nemka Barbi Henneberger rdečo-belo-rdečo ekipo sicer v odsotnosti svetovne prvakinje, Avstrijke Christl Haas, kar pa na noben način ne opraviči oziroma omili avstrijskega neuspeha. Saj sta dosegli Avstrijki Hecher in Zimmermann v prvi polovici proge za več kot eno sekundo hitrejši čas kot zmagovalka, ki je pač v drugi polovici forsirala hitrost, kar Avstrijki nista storili. S to zmago si je prisvojila Barbi Henneberger tudi alpsko kombinacijo (slalom in smuk) z idealnim številom točk pred Avstrijko Traudl Hecher (23, 86 točk) in Francozino Annie Famose (30, 79). Vrstni red nadaljnjih Avstrijk v kombinaciji: 4. Edith Zimmermann (38, 78), 6. Erika Netzer (54, 45), 8. Marianne Jahn (62, 70).

Presenetljiva zmaga Francozov na Lauberhornu

Na najtežji in najdaljši progi (dolžina 4260 m, višinska razlika 1014 m) za smuk

na Lauberhornu v Švici je zmagal Avstrijec Karli Schranz, ki velja po vsem svetu za najboljšega smučarja. Vožnja svetovnega prvaka z Aribenga nam sicer optično v televiziji ni ugajala tako kot vožnja kakega Perillata ali Nindla, pač pa je našel najhitrejšo progo do cilja. S presledkom več kot 4,5 sekund je pokazal svojo moč in svetovno veljavo. Tudi uspeh avstrijskega moštva je docela zadovoljil. Hugo Nindl, naše upanje za olimpijske igre v Innsbrucku in Pepi Stiegler sta si utrdila svoja mesta na svetovnem polju smučarjev. Francozom pa je šlo podobno kot Avstrijkam v Grindelwaldu.

Po edinstvenem začetku, ki je kazal, da bodo Avstrijci tudi tu zasedli prvo mesto, je prišlo skoraj nasprotno: čeprav je bil Francoz Guy Perillat v smuku le deveti, je vozil v drugem kurzu slaloma s tolikšnim elanom, da je ugrabil Schranzu zmago iz »žepa«.

Rezultati: Smuk: 1. Karli Schranz (Avstrijka), 2. Viollat (Francija), 3. Hugo Nindl (Avstrijka).

Slalom: 1. Perillat (Francija), 2. Martin Burger (Avstrijka), 3. Zimmermann Egon (Avstrijka).

Kombinacija: 1. Perillat (Fr.), 2. Karli Schranz (Avstr.), 3. Zimmermann (Avstr.). Nadaljnji Avstrijci: 4. Burger, 5. Stiegler, 8. Leitner, 9. Nindl, 10. Messner, 11. Hias Leitner.

Šoferski kotichek

VARNOSTNI PAS

Groza nas pretrese vsakokrat, ko vzamemo časopis v roke in čitamo vesti o tragičnih nesrečah na naših cestah, ki si kar sledijo druga za drugo in terjajo človeške žrtve.

Ne smemo dovoliti, da nam cesta izsili vsak dan po eno človeško žrtev, da o ranjenih sploh, ne govorimo.

Rešitev, vsaj delna, v kolikor je nemogoče misliti, da je možno dobiti univerzalen lek za to današnje zlo, je danes nujna.

Med zadnjimi prometnimi nesrečami so tudi take, katerih posledice bi bile lahko znatno manjše, če bi se avtomobilisti oz. motociklisti poslužili tistih varnostnih naprav, ki so danes že v rabi, ki ne zahtevajo prevelikih stroškov in so v nekaterih državah celo že obvezne.

Šestnajsetletnik, ki si je razbil lobo na robu pločnika, bi danes bil še pri življenju, če bi imel čelado na glavi. Še živa bi bila tudi deklica, ki se je smrtno ponesrečila z avtom, če bi imela običajni varnostni pas.

Varnostni pasovi so se izkazali kot zelo uspešno zaščitno sredstvo. Omenili smo jih že zadnjič. Po študijah Cornellske univerze je na vsakih 10.000 nesreč bilo lažje ranjenih kar 75 odst. prizadetih, težje 23 odst., mrtvih pa 3,5 odst. Z varnostnimi pasovi so odstotki bili naslednji: 29,9 odst., 9,2 odst. in 1 odst.

Te številke so dovolj zgovorne in nas lahko prepričajo o potrebi teh pripomočkov.

Danes imamo na razpolago več tipov varnostnih pasov, bočnih, transverzalnih in naramničnih. Vsakdo lahko izbira. Najbolj praktični so transverzalni, čeprav so najbolj učinkovite naramnične.

Razmeroma malo avtomobilistov se danes poslužuje tega varnostnega pripomočka, vendar se njihovo število postopoma veča.

ZA DEKLETA:

Dekle brez svobode

Čital sem zgodbo dekleta, ki je bila trpinčka ob materini ljubezni. Sama jo je pripovedovala družbi, ki jo je vabila na kratok popoldanski izlet. Vesela je sprejela povabilo, a se je oprustila, da mora po telefonu še sporočiti materi, da ne bo v skrbeh...

Po dolgem telefonskem razgovoru se je vrnila k prijateljem in jim priznala, da je morala materi obljubiti, da se ne bo predolgo zamudila. Z globokim vzdihom pa je še dodala: »Veste, moja mati misli, da sem še vedno otrok...«

Življenje tega »velikega« otroka je bilo zelo revno, ker je bilo deležno materinske ljubezni in skrbi v pretirani meri. Bila je edin otrok žene, kateri je mož zgodaj umrl. Vse čustveno doživljanje in vso ljubezen je sedaj usmerila v svojega edinega otroka.

Ko je deklica dorasla in je stopila v dobo, ko pride dekle že v stik s fanti, so nastale prve težave. Ko je dekle hodila v plesno šolo in so jo fantje spremljali domov, je mati vedno čakala pri vežnih vratih. Strogo je pogledala spremljevalca in če je bil isti večkrat, ga je ostro zavrnila, dekletu pa zašepetala: »Čuvaj se, ti si še premalada!«

Zaradi materine strogosti je dekle začelo lagati, da se je mogla shajati s fanti. Toda stroga mati je kmalu dognala, da jo hčerka vara, ko gre — mesto v strokovni tečaj — z moškimi v kino ali na sprehod. Seveda so temu sledili pravi družinski viharji.

Ko pa je 23-letno dekle mislila na resno življenje, ki jo vodi z moškimi, ki ga je vzljubila, je prišlo do dramatičnih prizorov. Mati se je z vso svojo avtoriteto zoperstavila in postavila pravi ultimatus: »On ali jaz!« To je ubogo dekle tako zmedlo, da se ni mogla odločiti. Ljubezen do matere se je borila z ljubeznijo do izvoljenca in mati je zmigala!

Zgodba tega dekleta je še polna podobnih prizorov. Toda zmaga matere je bila končna in dama s štiridesetimi leti je še danes pred materjo kot otrok, ki je v vsem navezan na mater. Če pojde v pisarno, skoroda mati odloči, kakšne nogavice naj obleče in skrbno povpraša, če morda ni pozabila robčka. Ko se vrne, mora natanko pripovedovati skrbni mamici, kaj je doživela na poti in mesto ali v pisarni.

Toda nekega dne »dobre« mamice ne bo več. Ostala pa bo po njej dama, ki je še otrok, neboljen, kateremu je bil prepreden sleherni samostojen korak v življenje...

To je materinska ljubezen, ki je bila neznošen tovor lastnemu otroku...

Raje v pekel

V Rusiji pripovedujejo zgodbo o nekom, ki je prišel v pekel. Hudič ga vpraša, ali želi biti v komunistični ali kapitalistični sektor. »V komunističnega,« odgovori, »ker sem gotov, da ogrevanje ne bo delovalo.«

JANEZ JALEN:

14

CVETKOVA Cilka

»Če pa namigavate na Viktorja... Taka pa tudi nisem.« Užaljena je sedla.

»Na nikogar nisem namignil. Samo, če je zgoraj zapisano, da bo nevesta postala pred časom mati, hoče papir naprej vedeti, če ženin prizna, da bo on oče rojenemu otroku. Če pa zgoraj to ni zapisano, zapisnik ni več radoveden. Ti pa vzkripiš, kakor bi ne vedela, kako nevarne so bohinjskim dekletom planine. No, pa saj ti že nekaj let več ne planiniš.«

Cilki je planila vsa tri v glavo: »Kaj mar gospod slutiti? Ne, ne more vedeti.« Zamikalo jo je, da bi sama vse povedala in razodela in vprašala za nasvet. Pa župnik Sadar je prav takrat ni nič pogledal. Šele, ko ji je ponudil pero, naj zapisnik podpiše, se je spet obrnil k njej. In ko sta določila, kdaj naj pride k izpraševanju, je Cilka že sklenila, da tudi takrat ne pove: »Saj nisem dolžna.«

V kuhinji je Zefa postregla Cilki s čajem, gospodu pa je postavila na mizo polite turške žgance in gosto mleko. Preden je Cilka popila čaj, je Zefa že vedela, da bodo Cilko v nedeljo oklicali enkrat za trikrat in da bo poroka kmalu v nedeljo. Cilka je Zefo celo naprosila za kuhanico. In pa, naj sporoči, kakor ve, da bo najbolj prav, Bajtnikovemu Janezu, naj v nedeljo ne hodi na

Za mladino in prosveto

Kulturno delo — naše življenje

Tudi za leto 1961 smo delali obračun kulturnega dela po slovenskih farah Koroške ob priliki občnega zbora »Krščanske kulturne zveze« na dan svetega Janeza v prostorih Mohorjevega doma. Zastopniki včlanjenih katoliških prosvetnih organizacij, katerih je na vsem področju 22, so poslušali obširno poročilo zveznega tajnika Hanzija Gabriela o kulturnem delu, izvršenem v minulim letu. Z zadovoljstvom in ponosom smo vzeli to poročilo na znanje, saj je prepričevalno potrdilo velikega idealizma in življenjske volje slovenske katoliške mladine na Koroškem.

Kulturno-prosvetno udejstvovanje naroda je namreč najnaravnejši izraz narodovega življenja vobče. V tem delu se ljudstvo izživlja v svoji lastni in svoji obliki, pri čemer prihaja do veljave vsa narodova samobitnost in izrazitost. Saj ima vendar vsak narod nekaj posebnega, po čem se loči od drugih in to se mora oblikovati prav v izrazito narodni kulturi. Tako se voliki in mali narodi ločijo med seboj in moremo govoriti o francoski, italijanski, nemški, ruski kulturi.

Slomškova proslava v Št. Janžu

Zadnjo nedeljo zvečer je farna mladina pripravila lepo uspelo Slomškovo proslavo. Tako se je hotela tudi naša mladina oddolžiti velikemu učitelju in ljubitelju mladine, Antonu Martinu Slomšku ob stoletnici njegove smrti.

Tamburaški zbor, ki združuje mladino iz Sveč in Št. Janža pod vodstvom Hanzija Gabriela, je prav prijetno zaigral vrsto komadov, kar so poslušalci z odobravanjem sprejeli; saj je tamburaška godba pri nas že od nekdaj priljubljena. Tudi pevski zbor je lepo zapel nekaj Slomškovih pesmi, otroci pa so deklamirali Slomškove pesmi.

Glavna točka programa pa je bilo skopitično predavanje č. g. Zaleteja o življenju in delu škofa Slomška. V lepih barvnatih slikah nas je povedel od rojstnega doma Tomčka s Sloma preko njegovih dijaških let v Celju in bogoslovja v Celovcu do njegovega duhovniškega delovanja kot kaplan, spiritual, dekan, opat, kanonik in končno kot škof pri Sv. Andražu in v Mariboru.

Tako smo spoznali enega največjih slovenskih mož, ki je za svoje ljudstvo delal, molil in trpel. Daj Bog, da bi mu tudi Cerkev kmalu priznala čast oltarja, za kar hočemo tudi mi sodelovati z molitvijo.

Koprivnik k maši, ji je zašepetala v veži, ko je odhajala.

»Oh jej no!« je Zefa glasno zavzdihnila. Zunaj je bila tako trda tema, da se je Cilka bolj pritiptala, kakor pa prišla domov. Domači so že vsi spali. Še Rozalka. Cilka je pa še dolgo bedela.

Tudi poroka je bila ob mraku. Viktor je hotel, da bi se vozili, Cilka je bila proti. »Teh sto korakov. Ali je vredno napregati. In ljudje bi rekli, da kobilo razkazuje.« Obveljala je njena.

Domačih Cilka ni prosila nič odpustanja in ni vzela od njih slovesa. Tudi jokala ni nič ne doma ne v cerkvi. Razločno in z nekako trmo je rekla: »Hočem!«

Svatje, ni jih bilo dosti, so hvalili Zefo kako dobro je skuhal in spekla, moški pa so povpraševali Ovetka od kod je dobil tako dobro vino.

Župnik Janez kljub vabilu ni prišel. Viktorju je nazdravil gospod učitelj kot novemu gospodarju in novemu možu, ki naj se ne briga samo za svoje koristi, ampak tudi za dobro soseske.

Šlo je že na polnoč. Vino se je začelo prijemati. Cilka ni pila. Minca je pa postajala zmeraj bolj zgovorna. Učitelj jo je začel nagovarjati, naj še ona nazdravi sestri in novemu gospodarju. Da, tako kakor je znala Minca govoriti in igrati, ne zna nihče več v šoli ne izmed dekličev ne izmed dečkov, nihče več, je pravil svatom naokrog.

Dolgo se je Minca branila, nazadnje se

Kulturno delo ni naloga samo izobraženec, kot so profesorji, učitelji pisatelji, skladatelji, duhovniki, marveč so poklicani prav vsi člani naroda, da pri kulturnem delu sodelujejo. Ko postane lepa knjiga, pesem, umetnina, igra itd. last vsega ljudstva, tedaj moremo šele reči, da narod kulturno živi. In tako ljudstvo se bo tudi živo zavedalo, da ima pred Bogom in pred drugimi narodi pravico do življenja in delovanja; z drugimi besedami bi rekli, da je narodno zavedno.

Tako uvidimo, da je kulturno-prosvetno delo važno sredstvo za obnavljanje narodne zavesti in za prebujanje narodnega po-

Iz filmskega sveta

FILMSKA UMETNOST V SLOVENIJI

Kulturno življenje v Sloveniji je že skozi vso svojo zgodovino tesno povezano z Zapadom in je zato bilo deležno enakih kulturnih dobrin kot zapadne države Evrope. Kulturni nivo in dejavnost Slovencev se še danes more uspešno meriti s kulturnimi uspehi zapadnega sveta; saj ponovno slišimo o uspehih slovenskih umetnikov in kulturnih ansamblov na mednarodnih gostovanjih.

Tudi filmska umetnost je zgodaj začela zanimati slovensko ljudstvo. Po slovenskih mestih in vaseh so kmalu po nastopu filma začeli predvajati najprej »neme« pozneje pa tudi »zvočne« filme. Pred drugo svetovno vojno je bilo že celo mnogo prosvetnih domov prirojenih za filmske predstave in tako je film kmalu prodril v vsak večji kraj.

Kar se pa tiče filmske produkcije, pa je bilo vprašanje mnogo težje. Filmska produkcija ali izdelovanje lastnih filmov stane namreč mnogo denarja in velik režijski aparat. Tega pa v mali državi ni bilo, ko je bilo še toliko drugih kulturnih potreb v zaostalih pokrajinah države. Vendar pa moremo zaznamovati že prve poskuse lastne filmske produkcije tudi že v tej dobi. Majhna skupina idealnih delavcev se je povezala v delovno skupnost »Skala — Triglav« in so že izdelali nekaj manjših dokumentarnih filmov.

Po drugi svetovni vojni se je filmska umetnost silno izpopolnila in zajela najširši obseg. Tako je tudi v Sloveniji po vojni filmska kultura stopila na povsem nova pota. Delo gre v dveh smereh: izdelovanje lastnih filmov in filmska vzgoja ljudstva.

Je pa le morala vdati. S šopkom v roki je stopila pred mizo in z jasnim glasom spregovorila: »Cilka! Sestra! Nič kaj prava se mi ne zdi tvoja poroka.« Med svati je zašumelo in učitelju je bilo žal, da je priganjal otroka, naj govori. Minca se ni zmedla. Mirno je nadaljevala: »Pa nikar ne mislite, da mi ženini ni všeč. Tudi so ata gotovo znali prav urediti gospodarstvo. Ampak vsi svatje z mano vred imamo pripete šopke iz narejenega cvetja. Jaz pa prav dobro vem, da Cilka narejenega cvetja ne mara. Zato sem zase povila živ šopek. Bel in rdeč nagelj sta v pozni jeseni vzorela med mojimi cveticami, kakor bi vedela za današnji dan. Povezala sem k njima še zeleni rožmarin. Niso mi pustili pripeti šopka. Rekli so, da moram biti drugim svatom enaka. Ni se mi zdelo dobro, pa vidim, da so imeli prav. To živo cvetje spada v tvoje lase, Cilka. Dovolj dolgo že nosiš narejeno rožo.«

Minca je poskočila k Cilki, ji snela iz las ponarejeno vrtnico, jo položila na mizo pred Viktorja in namesto nje zataknila Cilki svoja nageljna in zeleni rožmarin. Sestri sta se vpriči vseh poljubili in Cilka je na svoj poročni dan potokčila prvo solzo.

Svatje so ploskali. Minca je morala še trčiti z nevesto in ženinom, z učiteljem in z vsemi.

Po polnoči so se začeli razhajati. Cilka je bila zelo trudna in se je nehote ozrla po svoji postelji. Na je bilo več v hiši. Novoročencema je bilo postlano v zgornjici.

Zunaj je bilo svetlo. Sijala je skoraj polna

moga. Tisti človek, ki se je predal koristolovstvu in mu ni mar za kulturne dobrine, bo tudi ob prvi priliki pozabil na svoje dolžnosti do naroda. Domače knjige ne bo več vzel v roke in Mohorjevk se bo branil; čital bo le še tuj časopis. Na slovenskih prireditvah ga ne bomo več videli, deloma zato, ker nima zanimanja za take reči, deloma pa iz »previdnosti«... in tudi svojih otrok ne bo pošiljal v slovenske šole iz istih razlogov. Tudi s svojimi otroki bo govoril le še v tujem jeziku in materinščina mu bo postala neljuba dediščina. Tako se bo iznevil narodu in se izkoreninil.

Ko smo na občnem zboru slišali, da so naša društva v minulem letu zabeležila skoro 200 kulturnih prireditev, med katerimi so bila nekatera nad vse mogočna in reprezentativna, smo bili močno potolaženi. Saj nam kulturno razgibana mladina v Globasnici, Smihelu, Pliberku, Vogrčah, Dobrli vasi, Žitari vasi, Št. Vidu, na Selah, v Št. Janžu, Št. Jakobu, Št. Ilju in drugod daje poročstvo, da je v njih sredi globoko zasajena ljubezen do izročil slovenskega in krščanskega ljudstva na Koroškem.

Med izdelovalci novih filmov sta najbolj delavni filmski podjetji »Triglav — film« in »Viba — film«. Iz prvotno umetniško manj vrednih in idejno tendencioznih prevencev so danes že prišli do lepih in mednarodno priznanih filmov. To dokazujejo številni mednarodni filmski festivali doma in po svetu, kjer so slovenski filmi dosegli lepe pohvale in tudi prva mesta.

Za filmsko vzgojo ljudstva je tudi dobro poskrbljeno. V časopisu mnogo pišejo o filmu in je napisal v ta namen Vilko Musek tudi »Knjigo o filmu«. Poleg dosedanjih filmskih razgledov in priročnikov je bila pred kratkim ustanovljena nova filmska revija »Ekran«, ki obravnava vsa področja filmske umetnosti in filmske vzgoje. Pri izdajanju revije sodelujejo še ustanove za šolski film »Vesna — film« in splošni »Filmserveis«. Poleg tega je uveden po ljudskih in srednjih šolah še poseben pouk o filmski umetnosti.

Za letos pripravljajo slovenska filmska podjetja sledeče nove filme: Po Vrančevih »Samorastnikih« bo režiser Pretnar že v februarju snemal film »Pankatska mati«, režiser Stiglic pa pripravlja filmsko prirojenje Remčevega »Mrtvega Kurenta«. V tretjem filmu, ki ga bo izdelalo podjetje »Triglav — film« bo Jože Babič obdelal problem »starih in mladih«. Podjetje »Viba — film« pa obljublja za letos drugi del mladinskega filma »Kekec«.

Pri zobarju

»Saj vam ni treba tako na široko odpirati ust!« »Ko ste pa rekli, da boste šli s kleščami vanje.« »To že, toda jaz bom ostal zunaj.«

II.

Česminovo grozdičje

Zemlja je globoko in trdo premrznila. Po vsej vasi je gmelno, kadar so vozniki peljali visoko naložene vozove hlodov s Pokljuke na Bistrico. Nova krtina se kar nobena več ni pokazala. Krt ni mogel riti. Zmrzlina ga je potisnila v globino. In drevje se je nekatero noč obesilo toliko živja, da se ves dan ni osulo. Na tla pa je primrzovala slana na slano. Breznik in Jelje, Macenovci in Ozébovci so bili videti od daleč, kakor bi jih bilo zapadlo, toda sneg kar ni hotel pasti. Vozniki so nosili že za maše, da bi ga izprosil. Sonce se je prikazalo kvečjemu za nekaj ur. Sijalo je od daleč in po strani in kar skoraj nič ni grelo. V osojah je bilo tako mraz, da bi človek še drv ne cepil rad v senci.

V Čvrtkovem Lazu nad vasjo je okrog polkne slana skopnela. Ker je kuniva za gorakoto bolj primanjkovala kakor ne, sta stopila oče in Cilka po južini v sončeto, da podrobite in v butare povežeta hosto, ki je ostala od dveh smrek in velikega macesna. Viktor jih je bil na jesen posekal in proda. Govorila sta le najpotrebnejše, se ni

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Mirko:

Terezija Neumann

(Nadaljevanje)

Čeprav je Terezija zbudila v svetu precejšnjo pozornost, je ostala pobožna in skromna.

Bilo je 29. septembra 1925, Terezija ni mogla zaspati. Polnoč je bila že mimo. Naenkrat zagleda spet tisto luč in oglasil se je glas: »Ti boš brez tuje pomoči lahko hodila. Toda prišle bodo še večje bolečine. Zaupaj v Boga in spodbujaj še druge k temu. Ubogaj v vsem tvojega spovednika. Umni sebi, ostani vedno otroško preprosta.«

Deklica se je zelo prestrašila in jecjala: »Ne vem, če sem sploh na pravi poti, če ne delam vse napak. Mnogi pravijo, da je vse to prevara in se jezijo nad menoj.« Toda glas jo je tolažil. Terezija je ostala vso noč budna.

7. novembra je Terezija dobila hud napad vročine. Čutila je tako močne bolečine, da je večkrat padla v nezavest. Mati je bila vsa iz sebe, zbegana in zaskrbljena. Poklicala je zdravnika, ki je ugotovil, da mora Terezija takoj v bolnico. Oče, mati in župnik so bili ob njeni postelji. Položili so ji relikvijo svete Terezije — njene zavetnice in molili. V tem trenutku je ozdravela. Šla je takoj v cerkev in se zahvalila Bogu. Naslednji dan po sv. maši se je podala v Waldsassen k zdravniku dr. Seidlu. Ta jo je preiskal in prisegel, da je bila ozdravljena na čudežen način.

V začetku februarja 1926 je Terezija ponovno nevarno zbolela. Po tromesečnem trpljenju je spet ozdravela in tudi slišala glas, ki ji je dajal poguma ter jo spodbujal k delu za zveličanje duš.

13. februarja 1926 v soboto pred pepelnico, je Terezija morala spet v posteljo. Po pepelnici pa se je vedno bolj in bolj poglobljala v trpljenje Jezusa Kristusa. V noči od 4. do 5. novembra je spet zagledala tisto luč.

Naenkrat je videla orientalske vrtove,

drevesa in skale, videla može, ki so se trudno naslanjali na debela dreves. Ne daleč od teh pa je spoznala postavo v dolgi obleki. Njegovi lasje so segali do ramen, njegov obraz je obdajala brada in klečal je na skali.

Minil je zopet teden. Od četrta na petek je doživela Terezija drugi privid. Videla je Gospoda privezanega na steber. Okrog njega so bili može, ki so držali v rokah biče in udarjali po Gospodu. Obraz je bil obrnjen v stran in je krvavel.

Že pri prvem videnju je spoznala, da

FRAN LEVSTIK:

KOZJE OKO

V nekem mestu sta živela dva dobra zdravnika, ki sta slovela, da poznata vso zdravniško učenost. Zdravila sta bolezni vseh ljudi, kolikor jih je prišlo k njima. Svet ni vedel, kateri je večji učenjak. Nekoč sta se začela prepirati med seboj, kateri je večji in boljši.

Prvi reče drugemu: »Dragi moj, ne bodi spora med nama niti zavisti in ne prepira o tem, kateri je boljši, nego poskusiva! Kateri v tem poizkusu podleže, bodi sluga drugemu.«

Drugi vpraša: »Povej mi, kakšen naj bo ta poizkus!«

Prvi mu de: »Jaz ti iztaknem brez bolečine oči iz glave ter jih položim na mizo in kadar koli hočeš, jih vdenem zopet v glavo brez vsake okvare. Ako tudi ti meni storiš tako, si bova enaka in bova živela kakor rodna brata; a komur bi poizkus izpodletel, ta bodi sluga svojemu tovarišu.«

Drugi reče: »Bodi takol!«

Prvi, ki je tako svetoval, namoči tedaj svojemu tovarišu oči z nekim plemenitim zdravilom zunaj in znotraj, potem prime orodje, s katerim mu iztakne oči iz glave ter jih položi na mizo. Zdaj ga vpraša: »Dragi moj, kako se ti zdi?«

Oni odgovori: »Samo to vem, da ničesar ne vidim, ker nimam oči, a hotel bi, da mi jih zopet vstaviš, kakor si obetal.«

Prvi reče: »Kaj ne bi!«

Vzame vnovič mazilo ter z njim namaže oči znotraj in zunaj kakor poprej. Vdene jih v glavo in vpraša: »Dragi moj, kako ti je zdaj?«

Tovariš mu odgovori: »Krasno, ker me ni nič bolelo.«

Tedaj veli prvi: »Treba je, da tudi ti meni tako storiš.«

Drugi de: »Evo mel! Vzame orodje in mazilo in kakor njegov tovariš namaže oči znotraj in zunaj, a potlej mu jih iztakne

je ta privid trpljenje Jezusovo na Oljski gori. Pri tem ko je razmišljala, je začutila naenkrat močen sunek na telesu. Na levi strani se je odprla rana, iz katere je tekla kri do jutra.

V naslednjem tednu je videla kronanje, teden navrh pa križev pot. Na veliki petek 1926 pa je doživela celotno Kristusovo trpljenje. Ko je to minilo, je naenkrat začutila vlažnost na rokah in nogah. Tu so se odprle rane. Zdravnik je to razlagal na naraven način in skušal z zdravili odpraviti te rane. Kljub prizadevanju se mu to ni posrečilo. Rane so vedno krvavele in ozdravele, ne da bi se pri tem vnele ali začele gnajiti.

(Konec prihodnjič)

Fran Levstik:

Učeni kmet

Poznal sem kmeta, Žirovnika po imenu. Ta mož je znal čitati in je znal na pamet malone vse sveto pismo. Kamor je prišel, tam se je prerokal z duhovniki, kje je ta ali ona zgodba v svetem pismu. Poleti je kopal in oral, kosil in mlatil, a na zimo se je hodil prepirat po svetu. Poleti in pozimi je imel za klobukom šojino perje in kako cvetico, utrغانo kje na travniku ali izrezano iz papirja ali platna. Ogrinjal se je v črn plašč, ki je imel rdečo podlago.

Neko zimo pride v Čeber, kjer je živel tedaj bogat, a zelo čuden in objesten knez, po imenu Parovič. Ta je svoje hlapce tudi pretepal, če mu niso ugodili, a potlej je svoje udarce zamazoval z debelimi križevaci. Nekoč izve, da je znani Žirovnik v Čeburu. Ukaže ga poklicati k sebi na kosilo, pri katerem je bil po naključju tudi dekan Jarnovič. Žirovnik se ne da prositi. Pride in sede k mizi med gospodo. Kar ga je pri jedi gospod Jarnovič povpraševal o svetem pismu, vse je povedal prav natanko. Knez Parovič je bil ta dan posebno dobre volje; zadovoljno je poslušal in potem dejal: Žirovnik, sveto pismo znaš, to vidim. O čemer te kdo povpraša, odgovarjaš, kakor bi rezal slamo. A zdaj vprašaj ti gospoda dekana! Rad bi vedel, bo li mogel odgovoriti on tebi ali ne.

Žirovnik pristane takoj na to ter reče dekanu: »Gospod dekan, ali veste, kako velik je Bog?«

Jarnovič odgovori: »Ni človeka, ki bi to vedel.«

Žirovnik se nasmehe in veli: »Jaz vem! Tolik je, da govori o njem prerok: Nebo je moj prestol, a zemlja podnožje mojim nogam! Bog sega z rokami po svetu od onega konca do tega. — A zdaj uganite gospod, koliko sukna potrebuje Bog za svojo obleko, če je tolik?«

Jarnovič odgovori: »Izmeri ga ti, ki vse veš!«

A Žirovnik reče: »To ni težka stvar. Ne potrebuje ga več nego jaz kajti dejal je: Kar ste storili ubogemu človeku v mojem imenu, to ste storili meni. Zatorej če boste dali sukno meni, jo daste Bogu.«

S krohoto se zasmejeta dekan Jarnovič in knez Parovič, ki naposled reče: »Gospod dekan, Žirovnik je sukno zaslužil in nadejam se, da mu je ne boste kratili.«

Potem se obrne k Žirovniku: »Pridi sredpostno sredo, ko oblačim svojo družino, da vzamem mero tudi tebi.«

Žirovnik je res prišel in dobil od gospoda dekana zeleno sukno, a od kneza črn plašč, ki je imel znotraj rdečo podlago. Vrh te ga mu je podaril knez tudi klobuk s cveticami in šojinim perjem.

kor bi se mu bil tobak za vselej prigrajal: »Le, če misliš, da bo prav,« je revsknil. »Pravico imaš. Tudi pes je sedaj tvoj. Pred kratkim je bilo pa še vse naše.« Užaljen je odšel in zadrlesknil vrata. Minca se je pa spustila v jok. Da je Cezar njen, je hitela pripovedovati, da ga je prinesla kot majhnega zavaljenčka od Robarja in da je bil prej pri hiši kakor Tiger, da naj Viktor kar Tigra ustrelji, če mu ni prav. Minca je umolknila. Vsi pa so vedeli, da podi Viktorja od hiše. Viktor je jezo potlačil in obesil puško spet na steno. Zvečer pa je Minca po Rozalkinem nasvetu odpeljala Cezarja nazaj k Robarju, kjer so bili pred kratkim prišli ob svojega psa. Martin se ga je razveselil, kakor bi mu bil kdo podaril zrebe. Kar ni vedel, kaj bi Minci dal zanj.

Cilka tudi Rozalkine poroke — koj po božiču za njeno je bila — ne bo nikoli pozabila. Na svatovščini se je Viktor še dobro znal prikriti. Premagati se pa ni mogel, da bi koj drugi dan ne oponesel očetu. Grizlo ga je najbolj to, ko je videl, kako sta se Martin in Rozalka rada vzela. Njemu so pa pogledi vseh pravili, da se je le vsilil k Cvetku.

Da je on tiščal za njo in ne ona za njim, je morala Cilka Viktorja opomniti koj prve dni po poroki. Ni bilo prav. Ušla ji je beseda. V dno duše ga je zbolelo, kakor bi vsakogar. Pa naj bi nikar ne bil namigaval na Janeza.

(Dalje prihodnjič)

KMETJE!

Za prihodnjo pomlad si gotovo želite poceni strojev, zato ne zamudite ugodne prilike in naročite takoj, ker se vam sedaj nudi ugodnost, doseči najvišji zimski popust pri trvdki

Johan Lomšek

TIHOJA 2, P. Dobrla ves — Eberndorf

Telefon 04237 246

Zahtevajte cenike! Ugodni plačilni pogoji!

nikomur posebno ljubilo spuščati se v pogovor.

Pusto sta peli sekirici vsaka na svojem štoru. Suho je pohrstevala hosta. Počasi je minevalo popoldne. Cilka in oče sta pa hitela.

Butarice so bile povezane in zložene v krado, dneva pa je ostajalo še za dobro uro.

»Ko bi še malo grmovje posekala?« je vprašujoče pogledal oče Cilko.

»Le,« je kratko pritrdila zamišljena gošpodinja.

»Česmin kar mora proč,« je skrbel oče. »Pšenico je vsejal na njivo. Kaj prida v Lazu tako ali tako nikoli ne pljenja, če se je pa še rja loti ... Ali res ne vé, da česmin troši rjo v žito, ali le mič ne vidi?« Stari Cvetek je bil nejevoljen na Viktorja.

»Vidi že. Včasih še take reči, ki jih ni. Le ne spomni se ne. In prenerad prime sam za drobna dela. Če jih pa namesto njega brez njegove vednosti kdo drug opravi, mu pa spet ni prav,« je Cilka bolj poznala mladega gospodarja kakor oče.

»Prav gori, prav doli,« se je zmeraj bolj razburjal Blaž. »Če se mladi premalo briga, se mora pa kdo drugi. Ti se ne lahko. Ne maraš prepira. Pa se mu boš težko ognila. Jaz se pa bom, čeprav mi še stokrat namigne, naj stari nikar ne vtika nosu v gospodarstvo. Ooo, ljaz osel! Pa še opozorila si me pred dvema letoma.«

»Na kaj sem vas opozorila?«

»I no, kako naj propišem.« Jezen je zasedel sekirico v štor.

Cilka je samo skomizgnila z rameni. Spomnila se je, kako divje je pred dvema letoma Bajtnikov Janez na Goréljeku največ zavoljo očeta zapodil sekiro v stari gaber.

Oče pa se ni nehal jeziti na samega sebe: »Še zase sem premalo poskrbel. Tebi sem pa izgovoril, da je komaj besede vredno. Kakor bi me bil zagovoril, tak sem bil. Za ped naprej nisem znal pomisliti, če se kaj zgodi ...«

»Kaj naj bi se pa še zgodilo, ata?« je Cilka vprašujoče nagnila glavo.

»Kupčije z lesom se je lotil.«

»Včasih menda kar dobro zasluži. Vsaj pravi tako.«

»Včasih. Pa mar ne veš, da je kupčija tudi goljufija?«

»Že marsikomu so prodali grunt.«

»Mar misliš, da se Viktorju kaj takega ne more primeriti?«

»Naj se mu! Ga bo vsaj prevzetnost minila.«

»Kaj bo pa s tabo?« je zaskrbelo očeta.

»Nič. Služit pojdem.«

»Cilka! Od dne do dne je bolj narobe med vama.«

»Sele čez dve leti vidite. Bilo je pa koj prve dni vse narobe in nikoli se ne more več obrniti na prav.«

»Cilka, ne očitaj mi!« je zaprosil oče.

»Nič vam ne očitam. Je pa, kar je.« Cilka je odtrgala z gole česminove vejice rdeč grozdek in zanesla podolgovato jagodico v

usta. Hitro je spet izbrusila trpko kisli sadč.

»Moj zakon je prav česminovemu grozdiču podoben. Na zunaj je lepo, učiteljica Karla je znala celo stanovanje okrasiti z njim, v resnici je pa neužitno, kislo ...«

Zamahnila je s sekiro in odsekala vejo tik pri korenini. Kakor rejena temnordeča pšenična zrna so se ji osule od slane oparjene jagodice k nogam.

Česminov grm je legal na porjavelo travo. Cilka je premalo pazila. Zbodla se je. Slano, ki jo v senčnem zatišju sonce ni moglo pobrati, so poleg česminovih jagodic pordečile tudi kapljice Cilkine krvi. Cilki se je zazdelo, da ji kri že dve leti tako odteka. Počasi, po kaplji, ena za drugo, dokler ne pade zadnja na tla. Cilka si je zaželela, da bi že skoraj iztekla vsa.

Že na svatbi sami se je Viktor snil, da se je kazal veselega. V resnici je pa sedel kakor na trnju. Vse premalo je mogel pokazati, da je iz doline in celó Ravnikov. Najbolj so ga pa zbodle Mincine besede o narejeni roži in živem šopku. Od takrat naprej Minci nasprotuje, kjer le more.

Kakor bi pomenilo, se psa nikakor nista mogla privaditi drug drugemu. Cezar je bil ves divji na Tigra. Najrajši bi ga bil kar raztrgal. In ko ga je do krvi oklal, se je Viktor razjezil in hotel Cezarja ustreliti. Domače je njegova grožnja hudo prizadela. Kar spogledali so se. Nihče ni vedel kaj reči. Viktor je segel po puško. Oče je pa vzel čedro iz ust, jo vtaknil v žep in pljunil, ka-

Dunajska „Eisrevue“ z 1. opereto na ledu

Kakor že nekaj let, tako bo tudi letos — in sicer od 6. do 18. februarja — dunajska svetovnoznana revija na ledu gostovala v Celovcu. Slavnostna predstava zelo pestrega programa bo v sredo, dne 6. februarja. Prvič bodo imeli Celovčani možnost videti edino »opereto na ledu« (skomponiral jo je Robert Stolz), ki gre pod imenom »Festival ljubezni«.

...in kateri solisti se bodo letos predstavili:

● **Ingrid WENDL**: 2-kratna evropska prvakinja, 2. na svetovnem prvenstvu; zmagovalka bronaste kolajne na olimpijskih igrah 1956 in trikrat avstrijska prvakinja v umetnem drsanju na ledu.

● **Yvette BUSIEAU**: nekdanja belgijska prvakinja v umetnem drsanju.

● **Michele COLBERG**: prav tako bivša belgijska prvakinja v umetnem drsanju.

● **Emmy PUTZINGER**: večkratna avstrijska prvakinja in zmagovalka večjih mednarodnih tekem.

● **Helmut LÖFKE**: iz Frankfurta, kjer se je vozil na kotalkah — danes pa je opora

»revije«, predvsem kot plesalec z Ingrid Wendl.

● **Tilo GUTZEIT**: nekdanji nemški prvak. Eden najboljših drsalcev dunajske revije na ledu.

● **Bill HINCHY**: doma v Södneju. Zastopnik prvovrstnih avstralskih revijskih plesalcev.

● **Fernand LEEMANS**: 14-kratni belgijski prvak in svetovni prvak poklicnih drsalcev. Soigralec Emmije Putzinger.

● **Herbert BOBEK**: Dunajčan; eden najboljših svetovnih akrobatov in komikov na ledu.

● **Richard LEDWIG**: novi soigralec Bobeka. Mojster komične akrobatike — Nemec.

● **Bill STEWART** — Irec: tretji v trojici komikov.

Že seznanjenih imen nam priča, da je nivo v umetnem drsanju »Eisrevue-je« prejšnjemu neuporokljiv.

V letošnjem programu, ki se deli v »Fiesta« in »Clown«, bo tudi veselo svidenje z Mr. Jackie, z edino opico, ki se zna drsati.

Emmy Putzinger in Fernand Leemans — 2 zvezdi dunajske revije na ledu

GLEDALIŠČE V CELOVCU

Petek, 18. januar: Minna von Barnhelm (krstna predstava). — Sobota, 19. januar: Der Zarewitsch. — Nedelja, 20. januar, ob 15.00: Die Blume von Hawaii. — Torek, 22. januar: Die Blume von Hawaii. — Sreda, 23. januar: Die Blume von Hawaii. — Četrtek, 24. januar: Minna von Barnhelm. — Petek, 25. januar: Ein Maskenball. — Sobota, 26. januar: Die Blume von Hawaii. — Nedelja, 27. januar, ob 15.00: Die Blume von Hawaii (zadnjikrat).

Za vse predstave prosta prodaja vstopnic. Začetek predstav vedno ob 19.30 (razen 20. in 27. januarja).

Jung bleiben!

Elastisch bleiben — das ist eine Forderung unserer Zeit. Greifen auch Sie zum „Jungbrunnen der Natur“. Die Wirkstoffe des Knoblauchs, in Weizenkeimöl gelöst, sind konzentriert in den geruchlosen Klosterfrau Aktiv-Kapseln enthalten. Diese Kapseln dienen der Steigerung der körperlichen und geistigen Frische und des Wohlbefindens.

40 Kapseln S 27,—
Korpackung 150 St. S 69,—
in Apotheken u. Drogerien

Klosterfrau
Aktiv
KAPSELN

nach Dr. Doerenkamp

Moderne, iznajdljivi, izkušeni inženir-arhitekt in koncesioniran

STAVBENIK

izvršuje vsakovrstne osnutke in načrte. Prevzema stavbno vodstvo, opravlja cennitve in obračune ter svetuje v vseh gradbenih zadevah.

Naročila naslovite na: Postamt Klagenfurt 2, Postfach 95.

Toplota iz smeti

Vsako leto 700 milijonov ton smeti in odpadkov — Največ težav je v gosto naseljenih industrijskih pokrajinah

Na drugem mednarodnem kongresu za odstranjevanje smeti in odpadkov v Essen na Nemškem je 750 strokovnjakov iz 22 dežel razpravljalo o problemu, ki postaja iz leta v leto bolj pereč, saj kažejo statistike, da mora človeštvo najti odlagališče za 700 milijonov ton smeti in odpadkov, ki jih je predvsem zaradi proizvodov vsako leto za pet odstotkov več. Težave so predvsem na industrijskih področjih: izračunali so, da bi se na primer Porurje v desetih letih dobesedno pogreznilo v smeti in odpadke, če jih ne bi odstranjevali uspešno in kar se le da ekonomično.

Neko porensko podjetje že leto dni sežiga smeti; tako pridobljeno toploto spreminjajo v električno energijo. Za začetek so zakurili pod kotlom z zmogljivostjo 400 ton, zdaj pa pripravljajo nadaljnje tri take kotle, pod katerimi bo zgorelo okoli 400 tisoč ton smeti in odpadkov iz Essena in iz sedmih okoliških mest v Porurju. Seveda se tak postopek obnese le v primeru, če je v bližini kalorična centrala, ker sicer ni mogoče koristno uporabiti pridobljene toplote.

Za manjša naselja so izdelali nekaj naprav, v katerih zgorelo 70 ton smeti na dan in ki se bodo obnese predvsem zato, ker ne zastrupljajo zraka v okolici.

Na kongresu so obravnavali sežiganje mestnih smeti in industrijskih odpadkov ne glede na njihovo neznatno toplotno vrednost ter o poskusu, da bi s posebnimi magneti odstranjevali iz smeti razne kovine, ki sestavljajo pet odstotkov vseh odpad-

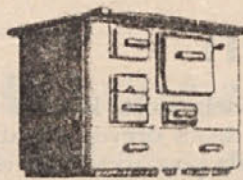
MALI OGLAS

Iščem pridno hišno pomočnico za moderno majhno gospodinjstvo. Dobra plača. Ponudbe na upravo lista pod oznako „I. 1563“.

OFEN

HERDE

IN ALLEN AUSFÜHRUNGEN LAGERND!

GROSSKÜCHENANLAGEN

SOWIE SÄMTLICHE KÜCHENBEHELFE, GESCHIRR usw.

NUR IM FACHGESCHÄFT

MIKLAU

KLAGENFURT

DOMGASSE 16

TEL. 35-58

Z raketami je poskušal

Človek, ki je prvi praktično ustvaril zamisel rakete, je Američanec, univerzitetni profesor Robert H. Goddard. Toda imel je težave z oblastmi. V državi Massachusetts so mu celo prepovedali poizkuse z »ognjenimi izstrelki«. Nikogar ni zanimalo to, da je bil Goddard prvi človek, ki je skonstruiral raketo s tekočim gorivom. Samo znani pilot Lindbergh, ki je prvi preletel Atlantik, je verjel Goddardovemu prepričanju, da bi človeku s takšno raketo lahko uspel prodor v vesolje. Lindbergh je s svojim ugledom in s svojo vplivno besedo dosegel, da je milijonar Guggenheim dal Goddardu letno 25 tisoč dolarjev zato, da bi leta lahko uresničil svoje »raketne sanje«.

Ko je Goddard ta denar dobil, je z ženo, s vsakom in tremi pomočniki odpotoval v Roswell v New Mexiko, kjer si je uredil majhen laboratorij in tehnično delavnico. V svoj dnevnik je takrat zapisal: »Središče vzhodnega dela New Mexika sem si izbral zaradi tega, ker je najugodnejša pokrajina s primernimi klimatskimi razmerami.« Goddard ni slutil ni, da so komaj nekaj več kot 15 let pozneje te ugodnosti spoznali tudi znanstveniki ameriških atomskih raziskovalnih centrov, ki so prav v teh krajih skonstruirali prvo atomsko bombo.

S svojimi sodelavci je v letu 1930 zgradil startno rampo in poizkusno ploščo, na kateri je lahko preizkusil izboljšave na raketnem motorju. Hkrati pa je gradil tudi raketo, ki jo je imenoval »Nell«. Odločilen dan je napočil 30. decembra 1930. Takrat

je bila »Nell« pripravljena na start. Ko je Goddard pritisnil na sprožilec, je »Nell« zbobnela v višino in dosegla za takratne čase presenetljivo višino. 600 metrov in hitrost 150 km na uro.

Toda ljudje se za ta uspeh niso menili. Vsem se je zdelo delo Goddarda in njegove skupine nekakšno dolgočasno igrakanje.

Goddard pa ni odnehal, čeprav je bilo njegovo delo dolgotrajno, saj je le vsakih šest mesecev lahko poslal raketo na poizkusni polet in še takrat je bil napredek le neznaten.

Goddard pa je s svojimi mislimi že visoko letel: »Moral bi doseči izredne hitrosti,« je zapisal, »če bi hoteli, da bi imeli naši poizkusi smisel. Morda bo zvenelo fantastično — vendar sem prepričan, da bodo nekoč raketo uporabili za to, da bo odnesla v vesolje telo, telo, ki bo krožilo okoli Zemlje kakor druga Luna... Če bi hoteli poslati takšno umetno Luno na krožno potovanje okoli Zemlje, potem bi morale rakete ali več povezanih raket doseči 7,9 km v sekundi. Zato se mi zdi, da bi bilo najvažnejše rešiti problem hitrosti.«

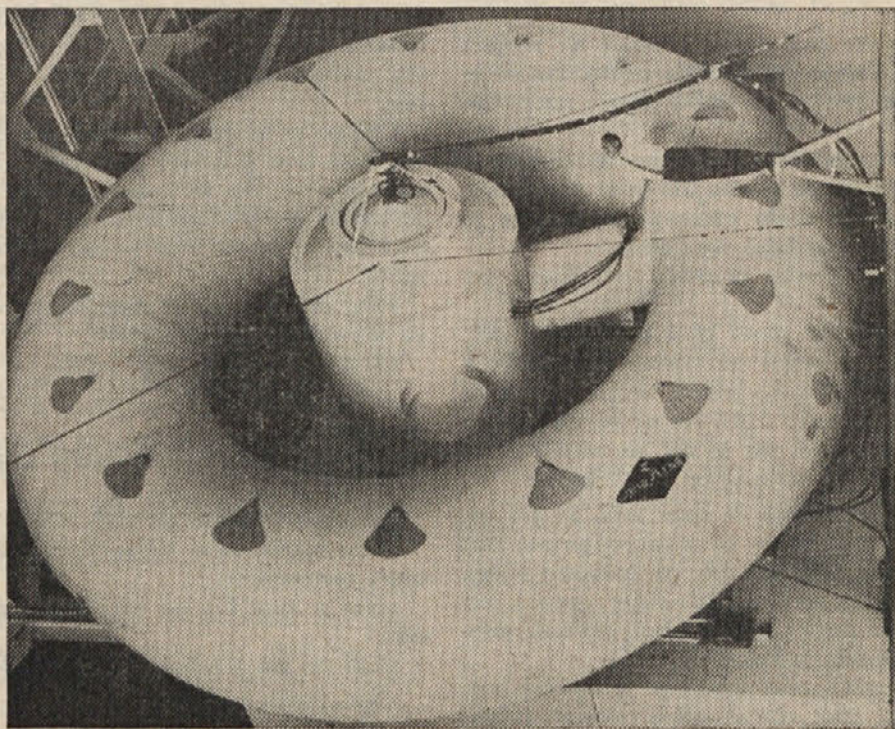
Pet let pozneje — 31. maja 1935 — se je temu smotru v znatni meri približal. Njegova »Nell« se je dvignila 2.300 m visoko in dosegla hitrost 1.120 km na uro. S tem je prvič v zgodovini motor dvignil leteče telo skoraj s hitrostjo zvoka.

Nadaljnje delo mu je preprečila smrt. Že po Goddardovi smrti — leta 1948 — je Guggenheim, ki je prej pomagal iznajditelju rakete z motorjem na tekoče gorivo, pisal vladi, ki za te iznajdbe ni kazala posebnega zanimanja: »Očitno je, da so nemški tehniki v veliki meri uporabili Goddardove ideje in da je nemška »V-2« skoraj identična z Goddardovo raketo. Rakete tipa »V-2« so bile torej v naši državi, še preden so jih Nemci sploh začeli konstruirati...«

Materinščina

»No, učenci, zakaj imenujemo našo govorico materin jezik?«

»Jaz mislim, da zato, tovariš učitelj, ker oče sploh ne pride do besede.«

Inženirji ameriškega vesoljskega urada v Clevelandu gradijo vesoljsko postojanko, ki jo bo mogoče v vesolju napihnuti. »Vesoljski obroč« ima tri nadstropja in sestoji iz posebne gumijaste tkanine, ki jo tudi najmanjši meteoriti ne morejo uničiti. Obroč zganeco skupaj in ga pošljejo z raketo v vesolje, kjer se potem avtomatično začne polniti z zrakom. V notranjosti obroča je prav tako zganjeno pohištvo, razno orodje ter razne raziskovalne naprave, ki jih je mogoče napihnuti. Na sliki vidimo model takega »Vesoljskega obroča«.